

BIJLAGEN

Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport 2016

Greenport Duin- en Bollenstreek

Ontwerp 11 maart 2016

Bijlage 1:

Evaluatie Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
Februari 2015

Bijlage 2:

Beslispuntennotitie Herziening Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
Augustus 2015

Bijlage 1:

Evaluatie Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
Februari 2015

Evaluatie Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek

februari 2015

Inhoud

Rapportage evaluatie ISG

Inleiding	pagina 3
Deel 1: Evaluatierapport	pagina 5
0. Totaalbeeld	pagina 6
1. Werkingsgebied ISG/GOM	pagina 8
2. Overlegstructuur	pagina 9
3. Spelregels bollencompensatie	pagina 10
4. Ruimte/maatwerk voor gemengde bedrijven en faciliteren schaalvergroting	pagina 11
5. Bollenareaal 2625 hectare	pagina 12
6. Wateropgave	pagina 13
7. Glastuinbouw	pagina 14
8. Ecologische hoofdstructuur - groenambities	pagina 15
9. Economische agenda(s)	pagina 16
10. Handhaving en strijdig gebruik	pagina 16

Deel 2: Inventarisatie onderwerpen en discussiepunten voor de actualisatie

Indeling geïnventariseerde onderwerpen	pagina 17
1. Afsprakenkader vitale Greenport Duin- en Bollenstreek	pagina 18
2. Thematische uitwerking	pagina 21
4.1 Vitale Greenport	pagina 21
4.2 Cultuur, toerisme en recreatie	pagina 23
4.3 Landschapsperspectief	pagina 24
4.4 Graslanden en natuur	pagina 24
4.5 Water	pagina 24
4.6 Wonen	pagina 25
4.7 Werken	pagina 25
4.8 Mobiliteit	pagina 26
5 Uitvoeringsparagraaf	pagina 27

Bijlagen:

- 1: Gevoerde gesprekken externe stakeholders
- 2: Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek

RAPPORTAGE EVALUATIE ISG

Inleiding

Op 10 september 2014 heeft het Bestuurlijk Overleg van de portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening in de Duin- en Bollenstreek besloten de evaluatie, actualisatie en herijking van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport te starten met een evaluatiefase. Deze eerste fase dient te leiden tot een evaluatierapport met conclusies en aanbevelingen voor de vervolgaanpak en een inventarisatierapport van noodzakelijke en mogelijke actualisaties en aanpassingen.

De evaluatie met hoofdthema's treft u aan als deel 1 van deze rapportage. Deze begint na het onderdeel "aanleiding" dat grotendeels overeenkomt met de betreffende tekst in de brief die eerder aan de raden is gezonden over het proces. Gezien de relevantie van dit kader hebben we het hier als achtergrondinformatie toegevoegd.

In deel 2 wordt per hoofdstuk van de ISG in beeld gebracht welke onderwerpen bij de komende herziening aan de orde zullen moeten komen.

Aanleiding

In december 2009 is de ISG door de gemeenteraden van de zes greenportgemeenten vastgesteld, als uitwerking van de Regionale Structuur Visie (RSV) van Holland Rijnland. Deze uitwerking was noodzakelijk om een wettelijk bindend planologisch kader vast te stellen waarbinnen de op te richten Greenport Ontwikkelings Maatschappij (GOM) zou kunnen opereren. De ISG is dan ook opgesteld als wettelijke structuurvisie in de zin van de Wro2008 en heeft na de vaststelling door de gemeenteraden voor de zes gemeenten een zogenaamd "zelfbindend" karakter.

werkingsgebied en planhorizon

De ISG heeft een integraal karakter, geldt voor het hele buitengebied van de zes greenportgemeenten (met uitzondering van het duingebied, het plassengebied van Warmond en de ontwikkellocatie Valkenburg) en gaat met name in op de toekomstige ruimtelijk-functionele ontwikkeling van het buitengebied. De ISG richt zich op een gemeenschappelijke inzet voor herstructurering en revitalisering van de Greenport Duin-en Bollenstreek, in samenhang met verbetering van de natuurlijke, landschappelijke en recreatieve kwaliteiten.

In de ISG is een uitvoeringsparagraaf opgenomen, waarbij onder andere aandacht is geschonken aan de handhaving van het areaal 1^e klas bollengrond, de regels voor bollencompensatie, een raming van de kosten en opbrengsten van de totale vitaliseringsopgave, de kostenverhaalmethodiek binnen de GOM, de werking van de GOM en de samenwerking tussen de GOM en de greenportgemeenten.

In de ISG is het ruimtelijk beleid vastgesteld tot 2030, en de ISG is daarmee ook de basis voor de nieuwe bestemmingsplannen buitengebied die sindsdien in de diverse gemeenten in procedure zijn gebracht of zullen komen. Ten behoeve daarvan hebben de zes gemeenten als nadere invulling van de ISG een gezamenlijke Kadernota bestemmingsplannen Landelijk Gebied opgesteld, bedoeld als "gereedchapskist" voor de concrete normeringen in de nieuwe ruimtelijke plannen.

evaluatie en herijking

In het raadsvoorstel ter vaststelling van de ISG is aangegeven dat “na drie jaar de ISG op bestuurlijk niveau zal worden geëvalueerd”. Deze bestuurlijke evaluatie had derhalve in 2013 aan de orde kunnen zijn, maar heeft toen niet plaatsgevonden. Relevant daarvoor is de bijeenkomst over de strategische samenwerking in de Duin- en Bollenstreek op 14 februari 2013. Door raadsleden uit Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen is in de deelsessie over Ruimtelijke Ordening uitvoerig gesproken over de greenport en de ISG. Dit is verwoord in één van de 36 afspraken in het zogenaamde “Valentijnsakkoord”, dat ook door de gemeente Katwijk inhoudelijk is onderschreven.

De letterlijke tekst van “afpraak 27” luidt:

“De zes Duin- en Bollengemeenten werken aan versnelling van de uitvoering van de ISG en aan het stoppen van de verrommeling van het buitengebied. Zij spannen zich in om beweging te krijgen in het aantal grondtransacties, met de GOM als uitvoeringsorganisatie voor een aantal strategische locaties. De zes Duin- en Bollengemeenten houden vooralsnog vast aan het in de ISG afgesproken minimale bollenareaal van 2625 hectare. Herijking van de ISG zal in de komende jaren plaats vinden. Mocht in de komende decennia verandering komen in de gemaakte afspraken, dan blijft de gezamenlijke opgave om het buitengebied aan een hoge landschappelijke kwaliteit te helpen, met ruimte voor de beeldbepalende ‘veelzijdige tuinbouw’. Mogelijkheden tot verbreding van de bollensector (kenniskant) worden dan onderzocht. De zes Duin- en Bollengemeenten hanteren bij het vaststellen van hun bestemmingsplan buitengebied een gelijklopende methodiek (toolbox) en identieke uitgangspunten. Juridisch gezien blijft er sprake van 6 bestemmingsplannen buitengebied; in de praktijk draagt dit bij tot snellere herinrichtingprocessen.”

Enerzijds hebben de raden hiermee aangegeven een herijking van het ruimtelijk kader voor te staan, anderzijds worden de twee hoofddoelstellingen van de ISG (vitaliteit van het bollencomplex en kwaliteit van het landschap) in deze afspraak bevestigd.

provinciaal beleid en tijdelijk afsprakenkader

De meest recente aanleiding om de evaluatie en herijking ter hand te nemen is het gewijzigde provinciaal beleid. In de nieuwe Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM), vastgesteld op 9 juli 2014, hebben Gedeputeerde en Provinciale Staten er onder andere voor gekozen de sturing door middel van rode contouren geheel los te laten. Vanuit de Duin- en Bollenstreek is er krachtig voor gepleit om ten behoeve van de planologische duidelijkheid in de greenport, en het daarmee samenhangende werkingsgebied van ISG en GOM, de contouren niet te laten vervallen. Dit pleidooi heeft geleid tot een op 30 september 2014 ondertekend “Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek” tussen de Provincie Zuid-Holland en de zes samenwerkende bollengemeenten. Door dit tijdelijke afsprakenkader blijven beleid en regelgeving van provincie en bollengemeenten naadloos op elkaar aangesloten en kan de ontwikkeling tot vitale Greenport Duin- en Bollenstreek voortvarend worden voortgezet. De werking van dit afsprakenkader eindigt met de vaststelling van een geactualiseerde ISG.

Naast de noodzaak om dit tijdelijke afsprakenkader in het eigen intergemeentelijk kader te vertalen en de wenselijkheid om de werking en effectiviteit van de ISG te evalueren is in de praktijk gebleken dat de noodzaak bestaat om het ruimtelijk beleid te herbevestigen dan wel de noodzaak af te wegen om op onderdelen daarvan tot aanpassingen te komen. Ook de gezamenlijke inzet van de gemeenten ten behoeve van de Economische Agenda voor de Greenport Duin- en Bollenstreek en feitelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving maken een herijking en actualisatie op korte termijn gewenst.

Deel 1 - evaluatierapport

Deze evaluatie is tot stand komen op basis van gesprekken met de partners in de greenport, de zogenaamde stakeholders, en bespreking met medewerkers en bestuurders van de zes gemeenten. Daarbij is de vraag aan de orde gesteld in hoeverre en op welke wijze de ISG voldoet aan de twee hoofddoelstellingen en daadwerkelijk de greenportontwikkeling en de landschappelijke kwaliteit ondersteunt, faciliteert en stimuleert. Daarnaast zijn actuele ontwikkelingen op de voor de ISG relevante terreinen aan de orde geweest. Voor zover deze consequenties (kunnen) hebben voor het ruimtelijk kader van de ISG zijn deze in kaart gebracht.

In het najaar is de gespreksronde met bij de Greenport betrokken externe partijen gehouden. Van al deze gesprekken is een verslag gemaakt dat dient als basis voor de evaluatie en inventarisatie van onderwerpen voor de komende actualisering en herziening. Alle verslagen zijn door onze gesprekspartners geaccordeerd. Deze externe ronde vond plaats van 20 oktober tot 24 november (*zie bijlage 1*). Aansluitend is een ronde langs de gemeentelijke portefeuillehouders gemaakt. Daarbij is mede vanwege de samenhang met de (brede) economische agenda die in ontwikkeling is zowel met de portefeuillehouders Ruimte & Greenport als met de portefeuillehouders Economie gesproken.

Op 27 november en op 4, 10 en 11 december hebben in Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout en Lisse informatieve bijeenkomsten met raads- en commissieleden plaatsgevonden. Bij de eerste drie bijeenkomsten is ook een presentatie gegeven door Onno Zwart over de werkzaamheden van de GOM, terwijl in Katwijk tevens de aanpak van het onderzoek naar de toekomst van de glastuinbouw gepresenteerd is. Op verzoek is de mogelijkheid geboden om nog tot uiterlijk 12 januari opmerkingen vanuit de raden aan te kunnen leveren ten behoeve van de evaluatie. Hiervan is door enkele fracties gebruik gemaakt. Op 20 januari is de Commissie Ruimte van Teylingen geïnformeerd over de werkzaamheden van de GOM en de voortgang van de ISG-evaluatie en op 29 januari heeft een Informerende raadsbijeenkomst in Hillegom plaatsgevonden.

Hoofdthema's

Uit de gesprekken komt een tiental onderwerpen/thema's naar voren dat in ieder geval van belang is bij de herijking van het ruimtelijk kader en de actualisering van de ISG. Verwacht wordt dat bij deze onderwerpen inhoudelijke discussies en keuzes nodig zullen zijn. Deze tien thema's worden in het evaluatierapport uitgewerkt met aanbevelingen voor de aanpak. Bij de eerste twee onderwerpen is het gewenst om bij de start van de herziening een richting te bepalen. Bij de overige 8 thema's zal juist tijdens de herziening verdieping en discussie nodig zijn om tot herbevestiging of juist aanpassing van het beleid te komen.

Naast deze tien thema's zijn er nog veel meer relevante zaken aan de orde gesteld. Deze hebben een plaats gekregen in deel 2. Dat betekent niet dat daarover geen discussie mogelijk is - of dat dit onderwerpen van minder belang zijn. Ze zullen bij de actualisatie ook aan bod komen, in principe zoals voorgesteld in het inventarisatierapport. Daarbij zullen ook bij deze onderwerpen soms beleidsmatige knopen doorgehakt moeten worden. Op basis van de evaluatie en inventarisatie is echter niet te verwachten dat deze onderwerpen in het kader van de herziening van de ISG de boventoon zullen voeren.

0. Totaalbeeld

planologische duidelijkheid

Het totaalbeeld is dat vrijwel al onze gesprekspartners overwegend positief zijn over de ISG en de vorderingen van de GOM. Met name genoemd wordt het belang van de planologische duidelijkheid die geboden is door de ISG, waarmee de belangen van de greenport en het landschap goed beschermd worden en de grondprijzen van hun speculatieve overwaarde zijn ontdaan. Dat laatste komt de herstructurering van de bollensector ten goede. De financiële keerzijde hiervan wordt overigens wel ervaren door telers zonder bedrijfsopvolging. Het hardnekkige beeld dat de streek "op slot" zou zitten wordt niet bevestigd door de stakeholders - wel wordt binnen het ruimtelijk kader een modernisering van de regelgeving bepleit om goed in te kunnen spelen op veranderende bedrijfstypen en om sterke en innovatieve greenportspelers de ruimte te geven. Hiermee kan meer dynamiek gegeven worden aan pijler 1 uit de ISG: "Faciliteren van de herstructurering, versterking en vernieuwing van het gehele bollen-, vaste planten- en bloemencomplex in combinatie met verbetering van het landschap." (ISG p.15)

vorderingen GOM

De GOM wordt vooral positief gewaardeerd door de actieve en succesvolle aanpak van de verrommeling, waardoor de streek opknapt en - anders dan bij de vaststelling van de ISG verondersteld werd - er juist in de beginfase van de herstructurering nog helemaal geen graslanden omgezet zijn ten behoeve van de bollencompensatie. Het vlottrekken van de herstructurering op Trappenberg-Kloosterschuur en de uitbreiding van Delfweg wordt ook als belangrijk resultaat van de GOM genoemd. Daarbij wordt de daadwerkelijke ontwikkeling van deze twee belangrijke locaties door de huidige economische situatie wel bemoeilijkt, maar dat geldt uiteraard voor meer ontwikkelingen die in de ISG voorzien zijn. De situatie op de woningmarkt is daarbij nadrukkelijk van invloed op uitgiftemogelijkheden van bouwtitels door de GOM. Enkele malen is aan de orde gesteld dat de slagkracht van de GOM door het vergroten van de financiële armslag versterkt zou kunnen worden, omdat het aanbod aan te saneren locaties blijkens de presentatie aan de raden aanzienlijk groter is dan wat de GOM nu in portefeuille kan nemen.

hoofdpijnen niet ter discussie

De strategische hoofdpijnen (zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van de ISG) worden feitelijk in de evaluatieronde niet ter discussie gesteld. Wel zijn er bij diverse partijen vragen over de in de hoofdpijnen aangegeven, en bij de thematische uitwerking onderbouwde, ruimtebehoefte en woningaantallen. Op basis van het Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek zal dit hoe dan ook aan de orde moeten komen bij de vaststelling van een geactualiseerde ISG.

Hoofdpijn 6 "Aanleg van nieuwe natuur c.q. ecologische verbindingzones zoals benoemd in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)" zal met name bij de thematische uitwerking (4.4) gezien en herzien moeten worden n.a.v. de herijking van het nationaal en provinciaal natuurbeleid. Dit komt aan de orde bij thema 8.

Er zijn door de stakeholders diverse (uiteenlopende) wensen voor verbetering, versnelling en verruiming aangedragen. Die zijn bij de betreffende hoofdthema's en in deel 2 opgenomen.

kritischer geluiden over uitvoering en aanpak

Enkele partijen, en vooral het Hoogheemraadschap, zijn aanzienlijk kritischer. Bij Rijnland is dit met name gebaseerd op een principiële meningsverschil over de bollencompensatieverplichting bij het realiseren van de wateropgave. Rijnland ervaart daarnaast een gebrek aan ontwikkelingsgerichte samenwerking bij het aanpakken van de herstructureringsopgave in de greenport. Waar het gaat om overlegmogelijkheden en gezamenlijke aanpak wordt dit signaal in weliswaar mildere bewoordingen ook door andere stakeholders benoemd. Dit betreft overigens niet alleen de samenwerking met de gemeenten, maar ook de onderlinge samenwerking tussen de private partijen die versterkt zou kunnen worden. (zie 2. overlegstructuur en 6. wateropgave)

Met de bollencompensatieregeling die in de uitvoeringsparagraaf van de ISG is opgenomen ervaren ook enkele sectorpartijen problemen. De financiële bijdrage voor uitbreiding op bollengrond wordt door hen voor agrarische bedrijven te hoog geacht. Daarentegen wordt breed erkend dat juist deze regeling meer ontwikkelingsmogelijkheden en dynamiek in de streek gebracht heeft, en noodzakelijke financiering voor de herstructureringsopgave levert. De bollencompensatieregeling en de mogelijkheden tot verfijning komen aan de orde in thema 3.

Ook op het gebied van natuurontwikkeling, toerisme, innovatie en duurzaamheid zijn door diverse partijen kritische kanttekeningen geplaatst. Veelal vertalen die zich niet in een wens om het ruimtelijk kader aan te passen, maar in een signaal dat binnen de greenport meer resultaten te behalen zijn met een actievere aanpak. Er wordt door de diverse gesprekspartners veel verwacht van de inzet en denkracht van de Economic Board op het gebied van regiomarketing en innovatie.

Hoofdconclusies:

De planologische duidelijkheid is voor de greenport van groot belang en moet overeind blijven.

De aanpak door de GOM wordt gewaardeerd.

De hoofdlijnen van de ISG worden niet ter discussie gesteld.

Binnen de kaders kan en moet wel gezocht worden naar mogelijkheden om de dynamiek te vergroten en de uitvoering te versnellen. Er worden door diverse partijen verbeteringen gewenst in de gezamenlijke beleidsvorming en aanpak van de herstructureringsopgave.

1. Werkingsgebied ISG/GOM

Diverse malen is aan de orde gesteld of de herziene ISG dezelfde begrenzing moet hebben als de vigerende. Hierbij spelen diverse aspecten een rol. De provincie vraagt nadrukkelijk om ook het beleid binnen de (voormalige) contouren op te nemen in een "ISB". Die oproep heeft gedeputeerde Veldhuijzen bij de conferentie op 10 november publiekelijk herhaald. In het afsprakenkader met de provincie staan ook onderwerpen benoemd die geen of weinig relatie met het buitengebied hebben. Die zullen hoe dan ook ergens geborgd moeten worden als het afsprakenkader vervalt.

Voor de GOM kan het aantrekkelijk zijn als het werkingsgebied wordt uitgebreid met het gebied binnen de contouren. Nu kan en mag de GOM bij uitplaatsing van bedrijven uit bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) de vertreklocatie niet zelf in ontwikkeling nemen, terwijl dat de exploitatie en snelheid ten goede kan komen.

De keuze van de in Holland Rijnland samenwerkende gemeenten om (in het kader van #Kracht15) de ruimtelijke agenda meer in de clusters vorm te geven leidt er toe dat de RSV niet meer herzien zal worden op het schaalniveau van Holland Rijnland. De regionale Woonagenda is wel onlangs door Holland Rijnland geactualiseerd. Definitieve vaststelling in het AB heeft plaatsgevonden op 17 december 2014. De portefeuillehouders Ruimte en Economie van Holland Rijnland verzoeken om afstemming over de op te stellen structuurvisie(s) en met name de begrenzingen en mogelijke overlappingen. Daarbij is ook van belang hoe de regionale afstemming met betrekking tot bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel in de toekomst wordt geregeld.

Als de keuze wordt gemaakt om de ISG (vooralsnog) te beperken tot het buitengebied van de greenportgemeenten valt te overwegen (alsnog) het duingebied in de ISG op te nemen. Duinbehoud pleit hier voor, mede om de recreatieve druk op het duingebied gedeeltelijk op te kunnen vangen in de binnenduinrand, die wel onderdeel uitmaakt van de ISG. Eveneens dient afgewogen te worden of vanwege de recreatieve doelstelling het plassengebied van Teylingen onderdeel van de ISG moet zijn. Een alternatieve mogelijkheid is een afzonderlijke structuurvisie met in ieder geval Kaag en Braassem voor het gehele plassengebied. Ook de ruimtelijk-economische visie-ontwikkeling rondom Leiden, waarbij twee ISG-gemeenten betrokken zijn, kan consequenties hebben voor de afstemming binnen de Duin- en Bollenstreek. Voorkomen moet worden dat door onduidelijke afbakening structuurvisies met een verschillend abstractieniveau en hardheid elkaar letterlijk in de weg gaan zitten. Daarbij is ook de regionale afstemming in het kader van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking van groot belang voor de onderbouwing van bestemmingsplannen bij de provincie en de Raad van State. Bij die onderbouwing zijn ontbrekende of tegenstrijdige visies riskant.

Conclusie: *Er zijn diverse veranderingen in het werkingsgebied van de ISG denkbaar, maar deze zullen onvermijdelijk leiden tot meer en uitgebreidere discussies en afstemmingsprocessen die elkaar kunnen vertragen. Daar is de voortgang van de greenportontwikkeling niet bij gebaat.*

Aanbevelingen:

1.1. *Het verdient aanbeveling om uit te gaan van tweetraps-oplossing: toewerken naar een gebiedsomvattende structuurvisie, maar allereerst de ISG voor het buitengebied actualiseren en optimaliseren. Dit moet goed afgestemd worden binnen Holland Rijnland. De stedelijke ontwikkelingen binnen de voormalige rode contouren die opgenomen zijn in het afsprakenkader met de provincie dienen in ieder geval bij de vaststelling van de geactualiseerde ISG verankerd te worden.*

1.2. *Bezie bij de herziening van de ISG de wenselijkheid van het uitbreiden van het werkgebied van de GOM tot herontwikkelingslocaties binnen de contouren.*

2. Overlegstructuur

Diverse stakeholders hebben in de evaluatieronde uitgesproken dat het overleg tussen de Greenportgemeenten en de stakeholders over beleidsmatige kwesties sinds de vaststelling van de ISG en de oprichting van de GOM te beperkt geweest is. Het overleg in het zogenaamde greenporthouse is daarvoor niet bedoeld, en door de afwezigheid van gemeentelijke bestuurders in dat gremium ook niet geschikt. Dit wordt ook nadrukkelijk bevestigd door de GOM. Een beleidsmatig overleg had kunnen bijdragen aan meer draagvlak en begrip voor het vastgestelde beleid, en gezamenlijk kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Zoals bekend wordt geacht is de Stuurgroep Pact van Teylingen in 2010 opgehouden te bestaan. In de vergadering van 27 januari 2010 is echter onder het agendapunt "Nieuwe overlegstructuur na oprichting GOM" gesproken over een opvolging voor de Stuurgroep Pact van Teylingen. Uit de discussie trekt de voorzitter de volgende conclusie: "De GOM moet zich focussen op projecten en niet op maatschappelijke zaken. De Greenporthouse is vooralsnog bedoeld voor operationele/technische zaken, wordt bijgewoond door ambtenaren en maatschappelijke organisaties en wordt gevoed door de GOM. Het MPG (Maatschappelijk Platform Greenport) is voor vooralsnog bedoeld voor maatschappelijke aangelegenheden, zonder agendacommissie, komt 1x per 2 maanden bij elkaar, voert een eigen secretariaat vanuit de gemeente die de voorzitter levert, levert ambtelijke en bestuurlijke capaciteit aan het overleg van Greenports Nederland (GPNL), bewaakt de erfenis van het Pact van Teylingen en focust zich op ruimtelijke en strategische aangelegenheden alsmede duurzaamheid en milieu."

Uit de stukken voor deze vergadering blijkt dat de samenstelling van het MPG zou overeenkomen met de Stuurgroep Pact van Teylingen, aangevuld met vertegenwoordigers van onderwijs- en kennisinstellingen. Voor zover is nagegaan is dit Platform nooit bijeen geweest. Een dergelijk overlegplatform zou echter, blijkens de evaluatiegesprekken, ook nu nog in een behoefte voorzien. Of een frequentie van 1x per 2 maanden functioneel is zal moeten blijken. Er is in ieder geval behoefte aan een grotere betrokkenheid en interactie dan nu. Bij het proces van de herziening van de ISG kan een dergelijk overlegplatform een nuttige rol vervullen.

Dit punt raakt overigens ook aan Programmalijn 6 van het koersdocument voor de economische agenda van de greenport: "een nieuwe governance structuur". Daarnaast blijkt dat ook bij de verbrede economische agenda wordt nagedacht over overlegstructuren en uitvoeringsorganisatie.

Conclusie:

Er is bij de stakeholders behoefte aan een grotere beleidsmatige betrokkenheid en interactie. Bij het proces van de herziening van de ISG kan een dergelijk overlegplatform een nuttige rol vervullen.

Aanbevelingen:

2.1. *Stel op korte termijn een Voorlopig Platform Greenport in om het overleg tussen overheden en stakeholders in de greenport te versterken. Bezie na de herziening hoe dit Overlegplatform een definitieve vorm en inhoud kan krijgen.*

2.2. *Stem af met de overlegstructuren die worden opgezet ten behoeve van de economische agenda greenport en de verbrede economische agenda om dubbelingen en bestuurlijke drukte te voorkomen.*

3. Spelregels Bollencompensatie

Over het algemeen wordt de bollencompensatieregeling gezien als een geslaagd instrument. Hiermee zijn - binnen de vastgestelde ruimtelijke en landschappelijke randvoorwaarden - ontwikkelingen in gang gezet die eerder planologisch onmogelijk waren. Het heeft meer dynamiek in de streek gebracht en de mogelijkheid gegeven om enerzijds de verrommeling aan te pakken en anderzijds groeiende en bloeiende Greenportbedrijven de ruimte te geven. Het geeft bovendien de middelen aan de GOM om herstructurering en kwaliteitsverbetering te financieren.

Kritischer geluiden zijn er ook. Er zal nader bezien moeten worden of het signaal vanuit met name KAVB dat voor de primaire teeltbedrijven de bijdrage van €40,00 te hoog is de herstructurering inderdaad belemmert, of dat dit signaal voortkomt uit de overtuiging dat het onterecht is om te moeten betalen voor de eigen grond. Dit is echter wel de kern van de gekozen systematiek. De oude situatie, waarbij uitbreiding buiten het bouwvlak hoe dan ook uitgesloten was, willen de sectorvertegenwoordigers in ieder geval niet terug.

In de praktijk zijn de activiteiten van de GOM tot nu toe met name gericht geweest op de bollengrond. De ISG is echter breder: er zal ook op andere vlakken uitvoering gegeven moeten worden aan het verbeteren van de openheid en kwaliteit van de streek, mede in relatie tot natuur, recreatie en toerisme. Dit zal door de GOM in een masterplan voor de uitvoering in de komende jaren in beeld worden gebracht. Daarbij is vanuit de GOM aangegeven dat verfijning van het instrumentarium denkbaar is, bijvoorbeeld voor landschappelijke en recreatieve doeleinden die minder rendabel zijn dan teelt- of handelsactiviteiten. Daarnaast wordt opgemerkt dat de bescherming en compensatieverplichting nu alleen gekoppeld is aan de bollenteeltbestemming. Indien elders in het buitengebied, bijvoorbeeld op grasland, uitbreiding plaatsvindt hoeft er geen afdracht te worden betaald, terwijl ook deze gebieden bepalend zijn voor de openheid van de streek. Voor dergelijke uitbreidingen zou een met de bollencompensatieregeling vergelijkbare "open-ruimte-heffing" kunnen worden uitgewerkt en ingevoerd.

Vanuit het bedrijfsleven wordt gepleit om binnen landschappelijke randvoorwaarden ook reguliere bedrijven die reeds in het buitengebied gevestigd zijn groeimogelijkheden te bieden. Als de afweging ten opzichte van de mogelijkheden op bedrijventerreinen zorgvuldig wordt gemaakt lijkt de systematiek, waarbij iedere uitbreiding elders door de GOM gecompenseerd kan worden, in principe zelfs tegen deze aanzienlijke verruiming bestand. Per saldo zal ook dan de openheid en kwaliteit van het landschap verbeterd worden.

De principiële bezwaren van het Hoogheemraadschap van Rijnland tegen betaling van bollencompensatie bij de realisatie van de wateropgave komt in het betreffende thema aan de orde.

Conclusie: *De kern van de regeling dient hoe dan ook overeind te blijven, omdat anders de basis onder het handelingskader van de GOM wegvalt.*

Aanbevelingen:

3.1. *Bij de herziening kan aan de hand van concrete voorbeelden in goed overleg met de sectorpartijen worden bezien in welke gevallen de regeling daadwerkelijk knelpunten oplevert voor de groeimogelijkheden van teeltbedrijven en welke (maatwerk)oplossingen hiervoor denkbaar zijn.*

3.2. *De systematiek van de regeling lijkt interessante kansen te bieden om zowel de doeleinden als de reikwijdte verder uit te werken en uit te breiden. Dit kan potentieel zowel de dynamiek in de greenport als de landschappelijke kwaliteit ten goede komen. Het is duidelijk een beleidsrijk onderwerp dat zorgvuldige voorbereiding, discussie en besluitvorming vergt.*

4. Ruimte/maatwerk voor gemengde bedrijven en faciliteren schaalvergroting

Diverse ontwikkelingen in de bollensector geven aanleiding om de regels voor bedrijfsuitbreiding tegen het licht te houden. Er ontstaan volgens de sectorpartijen steeds meer gemengde/hybride bedrijven, die een andere verhouding van kassen en schuren nodig hebben dan passend is binnen de huidige definities van bedrijfstypen. Voorkomen moet worden dat hierdoor sterke en innoverende spelers in de knel komen. Men vraagt de gemeenten om daar beter en sneller op in te spelen.

Extra ondersteunend glas is bijvoorbeeld gewenst voor de hyacinthenbroeierij (pot en snij) waarbij eigen bollen worden afgebroeid. In deze streek liggen daarvoor goede kansen. De “bol op pot” is van groot belang voor de handel in de streek geworden: 50% van de Nederlandse productie vindt plaats in de Bollenstreek. Er zou aandacht moeten zijn voor de definitie van bollenteelt in de ISG en in de Kadernota voor de bestemmingsplannen. De teelt van bollen op pot zou daaronder geschaard moeten worden.

De ingezette herstructurering en schaalvergroting (zoals beschreven in het Koersdocument voor de Economische Agenda, en in de evaluatiegesprekken grotendeels onderschreven door de sectorpartijen) zal op termijn leiden tot 25-30 kwekers met minstens 60-70 hectare teeltgrond (naast 50-70 nichespelers). Benadrukt wordt dat de echt grootschalige bulkproductie elders in het land zal blijven plaatsvinden, maar voor de Duin- en Bollenstreek is deze schaalvergroting wel significant. De maximale bebouwingsmaat voor grootschalige bedrijven is nu gerelateerd aan 36 hectare teeltgrond. De vraag is dus of en hoe ingespeeld kan worden op de ruimtevraag van kwekers die straks ongeveer anderhalf tot tweemaal zoveel bollengrond betelen.

Voor de provincie is het vergroten van bouwvlakken voor glas bij gemengde bedrijven - mede in relatie tot de gewenste herstructurering en schaalvergroting - overigens geen taboe. Landschappelijke inpassing is voor de provincie belangrijker dan het oppervlak.

Ten slotte is geconstateerd dat er enig verschil is tussen de gemeenten in de wijze van aanduiding van bouwvlakken in de bestemmingsplannen. Het is goed dit in beeld te brengen en waar mogelijk gelijk te schakelen.

Conclusie: *Herstructurering, schaalvergroting en ontwikkeling in bedrijfstypen kunnen binnen de huidige planologische regelgeving niet altijd in voldoende mate gestuurd of gefaciliteerd worden.*

Aanbeveling:

4.1. *Bezien moet worden of (en hoe) de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en de schaalvergroting aanleiding geven tot nieuwe generieke regels in de herziene ISG en in de Kadernota voor de bestemmingsplannen Landelijk Gebied, of dat een goede kapstok voor maatwerk om op nieuwe ontwikkelingen in te spelen voldoende is. Dit is een beleidsrijke kwestie die bij de herziening aan de orde zal moeten komen.*

5. Bollenareaal 2625 ha

In afspraak 27 van het Valentijnsakkoord staat de passage: "De zes Duin- en Bollengemeenten houden vooralsnog vast aan het in de ISG afgesproken minimale bollenareaal van 2625 hectare".

Vrij eensgezind wordt aangegeven dat een nieuwe hectarediscussie weinig productief zal zijn. Hiermee zou de bereikte planologische duidelijkheid die door de ISG geboden is doorbroken worden. Dan bestaat het risico van opwarmen van de grond en herleven van speculatie en discussie over grootschalige woningbouw.

In de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek (in 2006 opgesteld door de provincies Noord- en Zuid-Holland in opdracht van het rijk) is een balans gevonden tussen de belangen van de Greenport en de verstedelijkingswensen van (met name) het ministerie van VROM en de provincie Noord-Holland. Enerzijds is in de Gebiedsuitwerking een woningbouwtaakstelling voor de Noordvleugel van de Randstad in de Bollenstreek geprojecteerd (9600 woningen, inclusief de 600 Offensief(GOM)-woningen in het buitengebied). Anderzijds erkennen Noord-Holland en het Rijk hierin het door Zuid-Holland en de gemeenten binnen Holland Rijnland overeengekomen beleid tot behoud van 5x525 hectare hyacinthengrond. Bij de vaststelling van de ISG in 2009 is door de zes greenportgemeenten aangegeven dat de Duin- en Bollenstreek bevestigt dat zij haar woningbouw-verplichting zoals vastgelegd in de gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek zal nakomen, maar dat daarmee de maximale bijdrage aan de regionale woningbouwopgave is bereikt. Er is geen aanleiding in de evaluatie om deze balans ter discussie te stellen.

Het beeld dat de streek op slot zit wordt weerlegd door de praktijk. Wel zal goed gemonitord moeten worden of de schaalvergroting en andere ontwikkelingen binnen het bollencomplex op den duur tot een andere ruimtebehoefte leiden. De systematiek van de bollencompensatie biedt in principe mogelijkheden om gewenste ontwikkelingen te faciliteren.

Vanuit het bestuurlijk overleg is aandacht gevraagd voor huidige ontwikkelingen die mogelijk tot ander gebruik binnen de agrarische sector leiden, zonder dat het een functie vervult in de wisselteelt. Daarbij is het van belang om de definities in ISG, de Kadernota voor de bestemmingsplannen Landelijk Gebied en de bestemmingsplannen goed op elkaar af te stemmen.

Conclusie: *Vooralsnog is er geen reden om de planologische helderheid te doorbreken.*

Aanbeveling:

5.1. *Het is raadzaam de komende jaren de ontwikkelingen in het agrarisch gebruik goed te blijven volgen, mede op basis van de gegevens van de Bloembollen Keuringsdienst. De definitie van toegelaten grondgebruik binnen het bollencomplex (in ISG, Kadernota en bestemmingsplannen) moet helder en eenduidig zijn.*

6. Wateropgave

Vijf jaar na 2009 kan de wateropgave beter geconcretiseerd worden. In 2020 en uiteindelijk 2027 zullen objectief de normen gehaald moeten zijn. De ruimtelijke consequenties zijn aanzienlijk kleiner dan de 60 hectare die genoemd is in de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer Bollenstreek. Er zijn in dit gebied geen grote problemen met verzilting. Beschikbaarheid van voldoende zoetwater is wel van belang voor de bollenteelt. Over het voorzieningenniveau zal de komende jaren het gesprek met de sector worden gevoerd. Vooral de afvoercapaciteit moet op orde worden gebracht. Hiervoor dienen de hoofdwatgangen verbreed te worden. Het is onvermijdelijk dat dit tenminste gedeeltelijk op bollengrond plaats zal vinden.

Rijnland geeft aan dat water en bollen nauw met elkaar verweven zijn: een goede waterhuishouding maakt onderdeel uit van de 2625 hectare bollengrond. Rijnland acht het daarom principieel onjuist dat voor de wateropgave de bollencompensatieverplichting van €40,- geldt. Voor de GOM is het onmogelijk om binnen de geldende regelgeving een dergelijke generieke uitzondering te maken voor Rijnland. Voor de gemeenten is het ondenkbaar het Hoogheemraadschap vrij te stellen omdat hiermee de hele bollencompensatiesystematiek op losse schroeven komt te staan.

Het realiseren van de wateropgave is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor provincie, hoogheemraadschap en gemeenten. De gezamenlijke beleidsvorming en uitvoering is echter beperkt. Het combineren van ruimtelijke herstructurering en kavelverbetering met de verbetering van het watersysteem biedt kansen die nu te weinig in beeld komen door gebrek aan overleg en de bovengenoemde patstelling over de bollencompensatie.

Rijnland geeft aan dat met het vaststellen van de ISG in 2009 is gekozen voor een gemeenschappelijke inzet voor de herstructurering en revitalisering van de greenport en dat de verwachtingen om samen aan de slag te gaan met de ontwikkeling van een duurzame en toekomstbestendige greenport hoog gespannen waren. In de afgelopen periode heeft Rijnland deze gemeenschappelijke inzet voor het oplossen van de wateropgave niet teruggezien. Naar de mening van Rijnland wordt er niet gehandeld naar de geformuleerde ambitie om samen te werken aan de herstructurering van de greenport. De compensatieregeling werkt volgens Rijnland averechts, en men vindt dat een goed gesprek daarover niet mogelijk is geweest. Men onderstreept dat in de Bollenstreek in de praktijk alleen Rijnland aan de lat staat als het gaat om het op norm brengen van de gebieden, terwijl dit conform het Bestuursakkoord Water een gezamenlijke opgave is van gemeenten, waterschap en provincie.

Een poging van Rijnland om de compensatieverplichting in de VRM te doen schrappen door de provincie is gestrand. De provincie heeft aangegeven dat dit door Rijnland met de gemeenten besproken moet worden bij de herziening van de ISG.

Door de GOM en in het greenporthouse-overleg is aangegeven dat er in de praktijk oplossingen denkbaar zijn die volledig recht doen aan de ISG en de wateropgave niet onnodig financieel verzwaren, maar daarvoor is het wel nodig dat de opgave gezamenlijk en gebiedsgericht in beeld gebracht wordt.

Conclusie: *De aanpak van de wateropgave dreigt te stagneren door het principiële meningsverschil over de bollencompensatie. Dat is niet goed voor de greenport en niet goed voor de duurzaamheid van het watersysteem.*

Aanbeveling:

6.1. *Het is dringend gewenst dat alle partijen zich inspannen om te komen tot een werkbare uitweg uit deze situatie.*

7. Glastuinbouw

Vanuit de glastuinbouwsector en daarbij betrokken organisaties hebben we in de evaluatieronde diverse signalen ontvangen over de in die sector optredende conjuncturele en structurele veranderingen, zowel binnen de Duin- en Bollenstreek als daarbuiten. Van groot belang voor het zorgvuldig kunnen duiden van deze ontwikkelingen zijn de twee onderzoeken die momenteel in opdracht van de gemeente Katwijk worden uitgevoerd naar de toekomst van de glastuinbouw. De uitkomsten hiervan zullen nadrukkelijk betrokken moeten worden bij de actualisatie van de ISG. Bij het opstellen van het evaluatierapport zijn de resultaten nog niet beschikbaar. Volgens de huidige planning zullen de onderzoeken in het tweede kwartaal beschikbaar komen.

De provincie geeft aan dat niet langer wordt gedacht in termen van hectares glas, maar veel meer gekeken naar de samenhang en versterking van de vier Greenports waar Zuid-Holland mee van doen heeft. De onderlinge relaties tussen Aalsmeer en de Bollenstreek blijven vaak nog onderbelicht, daar zou bij de herziening volgens de provincie aandacht voor moeten zijn.

Het zou volgens de provincie goed zijn om de actualisatie aan te grijpen om inzicht te krijgen in de vraag naar glastuinbouw en het nut en de kansrijkheid van de Rooversbroekpolder als concentratielocatie voor verspreid liggend glas. In eerder stadium heeft de gemeente Lisse verzocht om het zuidelijk deel van de Rooversbroekpolder te schrappen als glaslocatie in de ISG en RSV. Dit verzoek is door de andere greenportgemeenten en het DB van Holland Rijnland doorverwezen naar deze evaluatie en zal bij de herziening aan de orde moeten komen. Daarbij zullen de gemeenten het in de ISG opgenomen uitgangspunt dat onttrekking van een in de ISG vastgelegde glasbestemming zonder compensatie binnen de Greenport onacceptabel is moeten toepassen of herzien. Vanuit de glastuinbouwsector zelf hebben we vooralsnog weinig aanwijzingen gekregen dat het ontwikkelen van de Rooversbroekpolder als glaslocatie nu of in de toekomst noodzakelijk en kansrijk wordt geacht, mede gezien schaal, ligging en verkaveling.

Het Platform Glastuinbouw beoordeelt de toekomst van Trappenberg Kloosterschuur overwegend positief. De nabijheid van de veiling en het logistiek cluster blijft een belangrijke troef. De verkoop van nieuwe glastuinbouwkavels loopt minder goed, door angst dat de oude locatie niet te verkopen is. Het Platform Glastuinbouw bepleit te kijken naar mogelijkheden en maatwerk om op de restlocatie bestemmingen toe te laten met een hogere grondwaarde, om de herstructurering op gang te krijgen. Diverse partijen geven aan dat het wenselijk is de bestemmingsplannen voor glastuinbouw aan te passen, zodanig dat onderzoek&ontwikkeling (R&D) en het handelsklaar maken van producten bij een glastuinbouwbedrijf toelaatbaar zijn. In zijn algemeenheid zou met maatwerkoplossingen passend bij het bedrijfsprofiel voorkomen moeten worden dat sterke bedrijven de streek verlaten.

De glastuinbouwontwikkeling in de Elsgeesterpolder wordt nog immer kritisch gezien door de belangenbehartigers voor natuur en landschap. Zij vragen bij de herziening goed te kijken naar het toekomstperspectief van de glastuinbouw en deze locatie te heroverwegen.

Conclusie: *Er zijn diverse ontwikkelingen en aanleidingen om het beleid ten aanzien van gespecialiseerde glastuinbouw te herijken en/of te herzien, mede op basis van de onderzoeken die momenteel in opdracht van de gemeente Katwijk worden uitgevoerd.*

Aanbevelingen: **7.1.** *Aanbevolen wordt om het onderdeel glastuinbouw in paragraaf 4.1. op basis van de uitkomsten van de genoemde onderzoeken, een geactualiseerde ruimtebehoefte voor gespecialiseerde glastuinbouw en uitwerking van de samenhang met de andere greenports in Zuid-Holland te herijken of te herzien.*

7.2. *Bezie daarbij of en hoe de door de sector bepleite functieverbreiding kan worden gefaciliteerd.*

8. Ecologische hoofdstructuur - groenambities

Door diverse partijen is naar voren gebracht dat het gewijzigde nationale en provinciale beleid t.a.v. de ecologische hoofdstructuur om een bezinning en afweging van de gemeenten vraagt. In de ISG zijn gebieden en verbindingen opgenomen die inmiddels geen provinciale status en (derhalve) financiering meer hebben. Ook voor het noordelijk deel van de recreatieve groenontwikkeling tussen Hillegom en Bennebroek geldt dat de financiering is weggevallen. Het in de ISG aangegeven voornemen om ecologische verbindingzones te realiseren heeft volgens de natuur- en milieuorganisaties in de praktijk niet of nauwelijks resultaat gehad. De planologische bescherming is in de meeste gevallen wel geregeld maar de uitvoering is tot nu toe naar hun mening onvoldoende. Alleen bij Tespelduyn is een ecologische verbindingzone gerealiseerd. Men vraagt van de gemeenten om de komende jaren in ieder geval krachtiger in te zetten op de realisatie van de verbindingen die nog wel in het provinciaal beleid zijn opgenomen.

Het geheel of gedeeltelijk overeind houden van de groenambities die de provincie heeft geschrapt vergt een eigen financierings- en uitvoeringsstrategie. De samenhang van natuurdoelen met het vergroten van de landschappelijke aantrekkelijkheid en het versterken van recreatieve netwerken is daarbij ook van belang. Er kan nog tijdelijk gebruik gemaakt worden van het groenprogramma van Holland Rijnland. Tevens kan bezien worden welke rol de GOM hier in kan spelen.

Er gelden strikte provinciale regels voor de waardevolle graslanden in de Duin- en Bollenstreek. Vanuit de Verordening Ruimte zijn de ontwikkelmogelijkheden in deze gebieden zeer beperkt. De provincie acht het van belang deze graslanden goed te waarderen en te classificeren, zodat fijnmaziger toepassing van beleid mogelijk is. Het MODB benadrukt dat het graslandgebied “oostzijde Kloostershuur-Trappenberg” niet op haar voorstel is opgenomen in de lijst van graslanden die omgezet mogen worden in bollengrond. Men stelt voor dit gebied alsnog te schrappen omdat dit perceel grasland zeer waardevol is als enig overgebleven graslandcorridor is tussen de Hogewegpolder en de Elsgesteerpolder. Daarentegen ziet men wel mogelijkheden in de Zwetterpolder ten zuiden van de Fagelsloot in Noordwijkerhout, waar nog enkele hectares grasland liggen, ingesloten door bollenland. Bij de keuze voor het graslandgebied Sancta Maria is uitgegaan van het tracé van het aan te leggen fietspad tussen het terrein van Sancta Maria en de Kraaierslaan. Nu het fietspad alsnog centraal door het instellingsterrein zal gaan lopen met een aansluiting op de Kraaierslaan, dreigt er volgens het MODB een veel groter graslandgebied geïsoleerd te raken. Ook dit gegeven vergt een nadere afweging. Overigens wordt geconstateerd dat de GOM nog geen enkel grasland heeft omgezet ten behoeve van de bollencompensatie, terwijl bij de vaststelling van de ISG juist verondersteld werd dat het nodig en acceptabel zou zijn om het maximum van 30% bollencompensatie via omzetting van grasland tijdelijk te overschrijden. Vanuit het perspectief van landschap en natuur is dit een positief gegeven. In de commissie Ruimte en Infrastructuur van de gemeente Lisse is gevraagd alert te zijn voor mogelijke negatieve effecten van het omzetten van graslanden in bollengrond voor de melkveehouderij.

Conclusie: *Het gewijzigde provinciale beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur vergt een nadrukkelijke eigen afweging van de zes greenportgemeenten.*

Aanbevelingen:

8.1. *Bij de herziening zal aan de orde moeten komen of en hoe de groenambities die in de ISG zijn opgenomen gerealiseerd kunnen worden. Zowel het schrappen als het overeind houden van de vervallen delen van de provinciale ecologische hoofdstructuur is een beleidsrijke keuze die zorgvuldig voorbereid en gemaakt zal moeten worden.*

8.2. *Bezie bij de herziening of de lijst met mogelijk om te zetten graslanden en de waardering van de overige graslanden verbeterd en verfijnd kan worden.*

9. Economische agenda(s)

De huidige stand van zaken is dat er in de Duin- en Bollenstreek zowel gewerkt wordt aan een economische agenda voor de greenport (met toerisme en regiomarketing als aparte pijlers) als aan een verbrede economische agenda. De brede economische agenda, die voortbouwt op de conferentie van 10 november 2014, zal naar verwachting in juni een aantal concrete projecten opleveren. Voor zover deze consequenties hebben voor het werkingsgebied van de ISG zullen deze uiteraard meegenomen moeten worden bij de herziening van de ISG.

Conclusie: *Op dit moment is nog niet te beoordelen wat de ruimtelijke consequenties van de economische agenda('s) zullen zijn. Deze zijn echter wel van belang voor de ISG.*

Aanbeveling: 9.1. *Bezie bij de herziening of de economische agenda aanleiding geeft tot aanpassing van het ruimtelijk beleid zoals vastgelegd in de ISG.*

10. Handhaving en strijdig gebruik

De gemeentelijke handhaving is vaak genoemd in de evaluatiegesprekken. Strijdig gebruik in het buitengebied en verschillende aanpak daarvan door de gemeenten hebben een negatief effect op het draagvlak voor de ISG en de GOM. Een gezamenlijk beleid voor de geïnventariseerde gevallen van strijdig gebruik en een gezamenlijke inzet om nieuwe strijdige functies te voorkomen is daarom aan te bevelen.

Dit vergt geen aanpassing van de ISG, waarin reeds is opgenomen dat de greenportgemeenten handhaving van de bollengerelateerde bestemming speerpunt maken van beleid. Het lijkt nu het juiste moment om daar verder vorm en inhoud aan te geven. Veel informatie over strijdig gebruik is bij de gemeenten beschikbaar gekomen vanuit de inventarisaties voor de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied. Op basis van deze informatie zou een gezamenlijke bandbreedte kunnen worden bepaald voor ontwikkelingen die gelegaliseerd kunnen worden, en de randvoorwaarden die daarbij gelden. Daarbij dient ook de toepassing van de bollencompensatieregeling bij eventuele bestemmingswijziging aan de orde te komen.

De gemeente Noordwijk meldt dat men in het coalitie-akkoord heeft aangegeven te streven naar een meer heterogeen landschap met bollenvelden, weiden (blaarkoppen, paarden en kruidenvelden), wandelpaden en natuur. Daarbij zou er met name een verschillende benadering kunnen zijn ten aanzien van het gebied richting de Oude Rijn waar in relatie tot de grondkwaliteit en kleinschaligheid terugbrengen van de bollenbestemming onrealistisch wordt geacht en paardenweitjes niet als storend worden ervaren. Een dergelijke benadering is slechts mogelijk als de ISG daarop zou worden aangepast.

Conclusie: *Een eenduidige en actieve aanpak van strijdig gebruik is belangrijk voor de effectiviteit van het ruimtelijk beleid in het buitengebied zoals vastgelegd in de ISG. De gemeente Noordwijk streeft naar een meer heterogeen landschap.*

Aanbeveling:

10.1. *Het is dringend aan te bevelen dat de zes gemeenten tot een gezamenlijke eenduidige aanpak komen voor de wijze waarop met strijdig gebruik en handhaving van de bollenbestemming wordt omgegaan. Dit is van belang bij de vaststelling van de bestemmingsplannen buitengebied en het voorkomen van nieuwe gevallen van strijdig gebruik.*

10.2. *Bij de herziening van de ISG zal gezien moeten worden of een differentiatie zoals bepleit door de gemeente Noordwijk mogelijk en wenselijk is.*

Deel 2 -

inventarisatie onderwerpen en discussiepunten voor de actualisatie

Indeling geïnterviewde onderwerpen:

E= evaluatie/stellingname - leidt op zichzelf niet tot aanpassing ruimtelijk beleidskader

A=actualisatie (beleidsarm) - kan zonder aanpassing van het beleid, discussie niet noodzakelijk

H=herziening/herijking (beleidsrijk) - hierover dient inhoudelijke discussie plaats te vinden

B=gezamenlijk beleid naast ISG wenselijk/mogelijk

U=uitvoering mogelijk binnen huidige kaders

1. AFSPRAKENKADER VITALE GREENPORT DUIN- EN BOLLENSTREEK

Op 30 september 2014 hebben de Provincie Zuid-Holland en de zes samenwerkende greenportgemeenten het "Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek" ondertekend.

De complete tekst van het Afsprakenkader is bijgevoegd als bijlage 2.

Kort samengevat heeft dit Afsprakenkader tot doel het ruimtelijk beleid voor de Greenport Duin- en Bollenstreek, zoals neergelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek, binnen het kader van de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit te bestendigen. Dit was noodzakelijk vanwege de vaststelling door Provinciale Staten van deze VRM op 9 juli 2014. Hierin hanteert Zuid-Holland een andere sturingsfilosofie en een ander instrumentarium dan in de Provinciale Structuurvisie (PSV). Door het vervallen van de rode contouren zou de basis aan de ISG en het werkingsgebied van de GOM ontvallen, en het ruimtelijk instrumentarium zou aanzienlijk beperkt worden. Om dat te voorkomen en de planologische duidelijkheid overeind te houden is een afsprakenkader opgesteld en overeengekomen. Hiermee is tijdelijk het "oude" provinciale beleid voor de Duin-en Bollenstreek in stand gehouden als overbrugging naar de vaststelling van een geactualiseerde ISG. Op dat moment eindigt de werking van het Afsprakenkader en zullen de met de provincie gemaakte afspraken dus geborgd moeten zijn in het intergemeentelijk ruimtelijk beleid.

Dat is een belangrijke randvoorwaarde voor het succesvol kunnen voortzetten van het in de ISG opgenomen beleid. Daarmee is het een belangrijk onderdeel van de actualisatie. We hebben het echter niet opgenomen bij de hoofdthema's. Doel van het hele Afsprakenkader is immers het bieden van planologische duidelijkheid en continuïteit binnen de gewijzigde provinciale kaders. Dat is een resultaat dat de gemeenten met een duidelijke en eenduidige stellingname richting de provincie hebben bereikt. Het ligt dan ook niet voor de hand dat bij de herziening binnen de streek juist daarover een uitgebreide inhoudelijke discussie zou ontstaan. De evaluatie geeft daartoe ook geen aanleiding.

Over de uitwerking, zoals bijvoorbeeld een op te stellen intergemeentelijke Ruimte-voor-ruimteregeling, zal uiteraard zorgvuldige voorbereiding, discussie en besluitvorming plaats dienen te vinden.

In het Afsprakenkader zijn 8 concrete afspraken opgenomen:

1. Het werkingsgebied van de GOM én de verwachte stedelijke ontwikkelingen in de kernen tot 2030 raken elkaar in de Begrenzing van het Stedelijk gebied van de Greenport ('BSG'). De markering van de BSG is op bijgaande kaart in Bijlage 1 aangegeven en zal worden meegenomen in de geactualiseerde ISG. **(A)**

2. Het werkingsgebied van de GOM is feitelijk het totale aaneengesloten buitengebied buiten de stedelijke grenzen rond de kernen van de bollengemeenten (BSG), en wordt gevormd door de Bestaande Stads- en Dorpsgebieden (BSD) plus de gereserveerde locaties voor de z.g. 'harde en zachte projecten voor woningbouw en bedrijventerreinen'. Uitzondering hierop is de uitbreiding van bedrijventerrein Delfweg in Noordwijkerhout ('Bulb-tradepark'). Dit gebied valt onder het werkingsgebied van de GOM maar is gelegen binnen de BSG. Het werkingsgebied van de GOM in de Duin- en Bollenstreek is gedefinieerd in de VRM en is weergegeven op bijgaande kaart in Bijlage 1 van dit Afsprakenkader. **(A)**

Deze afspraken worden betrokken bij de besluitvorming over het werkingsgebied van de ISG (hoofdthema 1) Aangezien deze discussie mede door de provincie zelf is aangemoedigd mag verwacht worden dat de provincie open zal staan voor een eventuele aanpassing van het werkingsgebied, die dan ook vertaald zal moeten worden in de VRM. (H)

3. In het onder punt 2 gedefinieerde werkingsgebied van de GOM geldt de herstructureringsopgave voor de Duin- en Bollenstreek met drie belangrijke regelingen:

- een bollengrondcompensatieregeling binnen het bollenteeltgebied met financiële afdracht aan de GOM
- de bouw van Greenportwoningen met financiële afdracht aan de GOM

(A) De bollengrondcompensatieregeling en de bouw van greenportwoningen zijn in de Provinciale Verordening Ruimte 2014 opgenomen in artikel 2.1.7. (lid 7 en lid 4). Bezien of nadere juridische verankering in de ISG noodzakelijk c.q. wenselijk is, aanvullend op hetgeen daarover reeds in de Uitvoeringsparagraaf is opgenomen.

- de bouw van 'Ruimte-voor-Ruimte'woningen' door sloop van verouderde agrarische gebouwen op grond van de regeling als opgenomen in Bijlage 3, dan wel aanvullend gebruikmakend van de 'Regeling Intergemeentelijk Compensatiefonds ruimte voor ruimte en lintbebouwing', waarvan de uitvoering bij volmacht is opgedragen aan de GOM. De bollengemeenten streven ernaar tegelijk met de actualisering van de ISG een eigen intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling vast te stellen

(A) Intergemeentelijke regeling opstellen als opvolging van de provinciale regeling, tevens van toepassing op niet-agrarische voormalige bedrijfsbebouwing in het buitengebied. Deze mogelijkheid is door de provincie reeds opgenomen in de Verordening Ruimte (in artikel 2.1.7. lid 4)

4. In het werkingsgebied van de GOM kunnen Greenportwoningen worden gebouwd in clusters groter en kleiner dan 3 ha die niet concreet ruimtelijk zijn geduid in de VRM en ISG, zoals aangegeven in art. 2.2.1 en art. 2.4.2 van het provinciale Programma Ruimte.

(A) De 600 GOM woningen zijn opgenomen in het Programma Ruimte en daarmee geborgd.

5. Buiten de BSD en binnen de BSG kan sprake zijn van ontwikkelingslocaties voor woningbouw en bedrijventerrein. Op bijgaande lijst en kaart zijn alle huidige locaties weergegeven die naar verwachting tot 2030 buiten de BSD zullen worden ontwikkeld.

(A) Opnemen in ISG, als werkingsgebied ISG niet generiek wordt uitgebreid deze ontwikkelingslocaties specifiek verankeren (zie hoofdthema 1)

6. Alle ontwikkelingslocaties groter dan 3 ha zijn in het provinciale Programma Ruimte opgenomen. Alle ontwikkelingslocaties kleiner dan 3 ha hebben ruimtelijk de instemming van Gedeputeerde Staten.

(A) vermelden in ISG- overigens blijkt er bij één locatie een afwijking te zijn met de in december 2014 door GS vastgestelde illustratieve BSD 2014. Hierover zal afstemming met de provincie plaats moeten vinden.

7. In een nieuwe Regionale Woonagenda laten de samenwerkende bollengemeenten zien hoe de ontwikkelingslocaties passen in de verwachte regionale behoefte en bovenregionale opgaven. De uitkomst hiervan wordt tevens verwerkt in een actuele ISG. De bollengemeenten zetten zich in om deze Regionale Woonagenda binnen afzienbare tijd vast te stellen, deze jaarlijks te monitoren en eens per 3 jaar te actualiseren op de nieuwe provinciale woningbehoefteramingen, conform het gevraagde in de VRM. Ook hierbij blijft het uitgangspunt om te streven naar planologische continuïteit in beleid. Na het verschijnen van nieuwe provinciale woningbehoefteramingen, die leidend zijn voor de woningbouwprogrammering, heeft het daarom de voorkeur eventueel het bouwprogramma aan te passen boven de visie in zijn geheel (inclusief locaties) te actualiseren.

***(AH)** De regionale Woonagenda is in december door het AB van Holland Rijnland vastgesteld, op basis hiervan kan de onderbouwing van de locaties in de Duin- en Bollenstreek vorm krijgen.*

8. Provincie en bollengemeenten streven naar verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied en het stedelijk gebied. Het gemeentelijk beleid voor landschapsverbetering is neergelegd in het landschapsperspectief van de ISG; de uitvoering maakt onderdeel uit van het werk van de GOM. Het provinciale Gebiedsprofiel voor de Duin- en Bollenstreek houdt bij ontwikkelingsprojecten in de Greenport Duin- en Bollenstreek nadrukkelijk de status van handreiking voor initiatiefnemers.

***(AH)** De provincie heeft in het evaluatiegesprek aangegeven dat er enkele verschillen zijn tussen het landschapsperspectief in de ISG en de Kwaliteitskaart die opgenomen is in de Verordening Ruimte (Kaart 7: Beschermingscategorieën ruimtelijke kwaliteit). Aangezien deze Kwaliteitskaart een hardere status heeft dan een "handreiking" verdient dit nadere aandacht bij de herziening van de ISG.*

2. THEMATISCHE UITWERKING (nummering conform ISG)

4.1 Vitale Greenport

(H) uitkomsten economische agenda greenport verwerken

(EU) Grond is en blijft hier schaars. Een vitale greenport zal zich volgens diverse stakeholders meer moeten richten op innovatie en duurzaamheid en op de synergie tussen agricultuur, bioscience en space. De kansen daarvoor worden aanzienlijk geacht maar deze worden in de praktijk nog te weinig benut. Meer inzetten op innovatie en combinatie kan leiden tot een hoogwaardiger greenport waar niet de vierkante meters bollen en glas maar de toegevoegde waarde belangrijk zijn.

(EU) De Rabobank Bollenstreek geeft aan dat de streek matig ingericht is wat betreft perceelsindeling, ontwatering en de ontsluiting van de kavels. Het is belangrijk de inrichting van het gebied goed te regelen. Dit is volgens de Rabobank bij uitstek een onderwerp waar de overheid zich mee zou kunnen bemoeien of tenminste zou moeten stimuleren door initiatief te nemen voor de herinrichting van een gebied en de verkavelingskosten en rente goed te regelen. De Rabobank is bereid te participeren in herverkavelingsprojecten.

(E) Diverse stakeholders onderstrepen dat met het opheffen van het Productschap Tuinbouw collectieve middelen voor onderzoek en innovatie zijn weggevallen. Het PPO in Lisse is daardoor fors ingekrompen. Dit komt de innovatiekracht van de sector niet ten goede. Ook het privaat matchen van geldstromen van de rijksoverheid (bijvoorbeeld voor het topsectorenbeleid) is lastiger nu daarvoor de gelden van het Productschap niet langer beschikbaar zijn, zodat de tuinbouw geld voor fundamenteel strategisch onderzoek mis dreigt te lopen. Er zijn door diverse stakeholders echter ook concrete positieve initiatieven op het gebied van innovatie en samenwerking genoemd. Diverse partijen geven verder aan de hoop en verwachting te hebben dat kansen beter in beeld gebracht en benut kunnen worden door de recente oprichting van de Economic Board.

(EU) Door diverse stakeholders is aangegeven dat het belangrijk is de regelgeving ten aanzien van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen goed te blijven volgen. Met name is aandacht nodig voor de afstanden tussen teeltgronden en woningen. Meer verspreid liggende burgerwoningen in het bollengebied kunnen beperkend zijn voor bijvoorbeeld de mogelijkheden voor grondontsmetting. Dit aspect zou ook meegewogen moeten worden bij locaties voor GOM- en Ruimte-voor-Ruimte-woningen.

Ruimte/ maatwerk voor gemengde bedrijven en faciliteren schaalvergroting

(H) uitkomsten hoofdthema 4 verwerken

(HB) Door de schaalvergroting zal een aanzienlijk aantal bedrijfswoningen de functie ten opzichte van het agrarisch bedrijf gaan verliezen. Het is aan te bevelen de gevolgen daarvan goed in kaart te brengen en een gezamenlijk beleid te ontwikkelen met betrekking tot de voorwaarden waaronder omzetting in een plattelandswoning of burgerwoning mogelijk kan zijn.

Bollenareaal 2625 ha

(H) uitkomsten hoofdthema 5 verwerken

Glastuinbouw

(H) uitkomsten hoofdthema 7 verwerken

Verdere opmerkingen/onderwerpen t.a.v. glastuinbouw:

Trappenberg-Kloosterschuur

(EH) Bestemmingsregeling Trappenberg-Kloosterschuur wordt door de tuinders te beperkt geacht: dit is in het bestemmingsplan versmald van glastuinbouw tot sierteelt. Diversiteit in bedrijfstypes kan volgens het Platform Glastuinbouw het gebied versterken en de uitgifte van kavels vergemakkelijken.

Aangezien het bestemmingsplan recent is vastgesteld en de bezwaren tegen de inperking tot sierteelt daarbij zijn ingebracht en tot en met de Raad van State zijn afgewezen ligt het niet voor de hand daar nu op terug te komen. Diversiteit zal derhalve, afhankelijk van de uitkomsten van de onderzoeken, gezocht moeten worden binnen het sierteeltcluster.

(U) Organiseer een slimme clustering van nieuwe bedrijfswoningen, zodat deze een latere schaalvergroting niet in de weg staan. (Platform Glastuinbouw)

(U) Kansen: levering van restwarmte aan woongebieden en/of bedrijventerreinen, benutten van CO₂ van bedrijven en het gezamenlijk benutten van aardwarmte. Met name bij dat laatste is de vraag of de schaal van Trappenberg-Kloosterschuur daarvoor toereikend is. (Platform Glastuinbouw)

Rooversbroekpolder

Het Platform Glastuinbouw Rooversbroekpolder ziet drie opties voor het noordelijk deel:

1. Vernatten van de oostelijke zone (langs de Ringvaart), met herverkaveling van het gehele gebied en een functie ten behoeve van de waterbehoefte en opslag. **(H)**
2. Het noordoostelijke deel voor recreatie ontwikkelen. **(H)**
3. Door de – thans onverkoopbare – glastuinbouwgrond een nieuwe ontsluitingsweg aanleggen. Daaraan zouden dan een aantal economisch rendabel te exploiteren kavels geprojecteerd kunnen worden. Het initiatief voor die ontwikkeling kan bij de grondeigenaren zelf liggen. **(U)**

4.2 Cultuur, toerisme en recreatie

(E) Voor wat betreft de cultuurhistorie is de CHG van mening dat er geen aanleiding is om de ISG substantieel te wijzigen maar wel kan bij de herijking van de ISG aan het aspect cultuurhistorie uitgebreider aandacht worden besteed. Daarnaast zijn er punten van aandacht zoals het beter en vroegtijdiger betrekken van het aspect cultuurhistorie bij ruimtelijke plannen en het behoud van karakteristieke landschappelijke elementen bij de herstructurering en schaalvergroting.

(A) Een directe doorverwijzing naar de digitale cultuurhistorische atlas, die begin 2015 als basis voor de cultuurhistorische analyse in het proces van de ruimtelijke ordening beschikbaar komt voor de gemeenten, in de ISG opnemen. (CHG/Holland Rijnland)

(A) In de ISG een verwijzing opnemen naar de Regionale Collectie Bollenschuren die in samenspraak met de werkgroep Bollenerfgoed van het CHG tot stand gekomen is en is vastgesteld in het AB van Holland Rijnland (update 2010). (Holland Rijnland)

(H) Duinbehoud pleit voor aanvullend beleid van recreatieve voorzieningen in de binnenduinrand om daarmee de nog toenemende recreatieve druk op het duingebied te kunnen afleiden. Zowel de parkeerdruk langs het duingebied als de “verstening” van de recreatieterreinen in de binnenduinrand (omzetting stacaravans in recreatiebungalows) worden benoemd als bedreiging voor de natuurwaarden in de duinen.

(U) Onder andere Rabobank Leiden-Katwijk geeft aan dat een samenhangende regiomarketing op het gebied van bloemen, bollen en toerisme nodig is. Op de landelijke ladder van aantrekkelijke regio's zakt de Duin- en Bollenstreek weg. Meer gezamenlijke inzet wordt noodzakelijk geacht, om juist ook buiten de Keukenhofperiode de streek te promoten en aantrekkelijker te maken.

(A) Door gemeenten, regio en provincie wordt ingezet op het jaarrond aantrekkelijk maken van de streek. Hoe zich dat vertaalt in recreatieve netwerken en voorzieningen, en hoe bijvoorbeeld de samenhang met het plassengebied versterkt kan worden verdient aandacht in de ISG. (Provincie)

(UH) Door de zes gemeenten is onlangs een start gemaakt met de in 4.2. benoemde toeristische visie voor de Duin- en Bollenstreek. Diverse gesprekspartners hebben het belang van toerisme in relatie tot de landschappelijke kwaliteit en de recreatieve toegankelijkheid van het landschap benadrukt. Er wordt aangegeven dat de Economic Board op het vlak van regiomarketing en toerisme een belangrijke initiërende rol zou kunnen spelen. Eventuele ruimtelijke consequenties van de toeristische visie zullen meegewogen en meegenomen kunnen worden in de herziening van de ISG.

Archeologie

(HB) tot ongeveer tien jaar geleden werden iedere 5 à 6 jaar bollengronden diepgeploegd, tot een diepte van ongeveer 70cm. Bij van grasland naar bollengrond omgezette gebieden is de verstoring nog groter, bijvoorbeeld in de Hoogeveensepolder is 3 à 4 meter omgezet. LTO Noord geeft aan dat in de gemeente Teylingen recent 80 locaties archeologisch zijn onderzocht met als conclusie dat ze allemaal volledig verstoord zijn. LTO Noord acht de archeologische onderzoeksverplichting op bollengrond zonde van geld en energie.

4.3 Landschapsperspectief

(AH) De provincie signaleert dat het huidige landschapsperspectief in de ISG enigszins afwijkt van het provinciale Gebiedsprofiel en de Kwaliteitskaart wat betreft de mate van ontwikkelingsmogelijkheden in enkele polders. Het zou volgens de provincie goed zijn bij de herziening de Kwaliteitskaart als richtpunt te nemen. *(zie onder 1.afsprakenkader)*

4.4 Graslanden en natuur

(H) uitkomsten hoofdthema 8 verwerken

(E) LTO Noord geeft aan dat de melkveehouderij in de Duin- en Bollenstreek een goed rendement en een goed perspectief heeft.

(B) Het is volgens LTO Noord in het land gebruikelijk dat melkveestallen een nokhoogte van 12 meter mogen hebben. In de Kadernota is echter slechts 11 meter opgenomen. Dit kan met name de melkveehouderijen in Lisse en Teylingen volgens de LTO onnodig beperken.

Dit onderwerp is overigens reeds tweemaal aan de orde geweest in het Bestuurlijk Overleg RO, in oktober 2013 en januari 2014, naar aanleiding van een zienswijze van LTO Noord op het Bestemmingsplan Landelijk gebied van de gemeente Lisse en een in de gemeenteraad van Lisse aangenomen motie. Er is toen geen aanleiding gezien om het verzoek te honoreren en daarbij af te wijken van de Kadernota. Er is daarbij aangegeven door het Bestuurlijk Overleg dat in bijzondere omstandigheden kan worden afgeweken van deze lijn door maatwerk.

4.5 Water

(H) uitkomsten hoofdthema 6 verwerken

(B) Er wordt gesignaleerd dat er verschillen zijn tussen de gemeenten op welke wijze water bestemmingsplantechnisch is aangegeven.

(A) Er lijken verschillen te zitten tussen het recent ontwikkelde sloepennetwerk en de huidige themakaart water van de ISG. Voor de borging van recreatie en toerisme in de ISG is het belangrijk deze kaarten naast elkaar te leggen. (Holland Rijnland)

4.6 Wonen

(A) Regionale woonagenda als onderbouwing woningbouwlocaties (*zie 1. afsprakenkader*)

Huisvesting arbeidsmigranten

(A) Op 27 juni 2014 is het "Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland, periode 2014 tot 2018" namens de gemeenten ondertekent door de portefeuillehouder Ruimtelijk Ordening en Wonen van Holland Rijnland. Het ligt voor de hand de ruimtelijke consequenties van dit recent overeengekomen convenant mee te nemen bij de herziening van de ISG.

(HB) LTO Noord acht het wenselijk dat tijdelijke huisvesting van seizoens-/piekarbeiders bij het eigen bedrijf, conform de bij het convenant opgenomen "Richtlijnen Huisvesting Arbeidsmigranten Holland Rijnland 2013", uitgewerkt en mogelijk gemaakt wordt in de ISG.

(HB) LTO Noord beveelt aan dat de 6 gemeenten samen kijken naar de mogelijkheden van het legaliseren (en daarmee reguleren en verbeteren) van de huidige huisvesting.

(HB) Vrijkomende agrarische bebouwing zou mogelijk ook benut kunnen worden voor goede en verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten (cf. 2.2. lid 3 van de Richtlijnen)

Ruimte voor Ruimte

(AB) intergemeentelijke Ruimte-voor-ruimte-regeling opstellen (*zie Afsprakenkader*)

(HU) LTO Noord pleit er voor dat de Ruimte-voor-Ruimte regeling bij de GOM ondergebracht wordt. Hiermee kan ongewenste terugbouw op locatie waar dat een belemmering kan vormen voor de agrarische bedrijfsvorming beter worden voorkomen. Dit pleidooi is ook naar voren gebracht in de commissie Ruimte en Infrastructuur van de gemeente Lisse. Anderen onderstrepen het belang van het verstandig clusteren van RvR- en GOM-woningen mede om het dichtbouwen van open vensters te voorkomen.

4.7 Werken

(H) uitkomsten economische agenda(s) verwerken (*hoofdthema 9*)

(EH) VBDB bepleit dat de aangewezen locaties voor bedrijventerreinen (en wonen) in de ISG opgenomen blijven, zodat er niet opnieuw discussie ontstaat. Het is niet wenselijk om plannen nu te schrappen omdat er mogelijk tijdelijk onvoldoende behoefte is. Indien deze later alsnog weer moeten worden opgevoerd leidt dit tot discussie en onduidelijkheid. De KOV pleit er voor om waar nodig op basis van een realistische behoefte-raming te faseren, maar geen locaties te schrappen.

(H) Het Bedrijventerrein Pastoorslaan (Hillegom) is niet in provinciaal beleid opgenomen, maar wel in de huidige ISG. Willen de gemeenten deze locatie nog steeds als bedrijventerrein ontwikkelen dan is het wenselijk om in overleg met de provincie te bezien of daar een goede onderbouwing voor te maken is. (provincie Zuid-Holland)

(HE) De uitbreiding van bedrijventerrein Gravendam (Noordwijkerhout) staat in de VRM terwijl in de huidige ISG staat dat deze locatie voor na 2030 is. Afstemming met de provincie over de wenselijkheid en fasering van deze locatie is nodig. De VBDB geeft aan dat er nu geen aanleiding is om de ontwikkeling van Gravendam naar voren te halen. De ISG zou op dit punt gehandhaafd kunnen blijven.

4.8 Mobiliteit

Bij de vaststelling van de ISG waren de "mobiliteitsbevorderende maatregelen en bijbehorende tracékeuzes nog onderwerp van onderzoek". In het betreffende hoofdstuk en op de themakaart zijn "mogelijke zoekgebieden" aangegeven. De verantwoordelijkheid voor infrastructurele projecten ligt voornamelijk bij de provincie Zuid-Holland en de beleidsinhoudelijke discussies vinden dan ook veelal op het niveau van Holland Rijnland en de provincie(s) plaats. Om die reden is het in het kader van de evaluatie geen hoofdstuk, hoewel het uiteraard een onderwerp met grote impact is en het hoofdstuk grondig geactualiseerd zal moeten worden. Een aantal ontwikkelingen kan inmiddels ruimtelijk vertaald worden in de ISG. Voor andere onderwerpen geldt nog steeds - of juist weer - dat er nog geen sprake kan zijn van een concrete aanduiding.

Noordelijke Ontsluiting Greenport/Duinpolderweg

(A) Zuid-Holland heeft in het evaluatiegesprek de aangepaste planning m.b.t. de **Duinpolderweg** naar voren gebracht en aangegeven dat in de ISG ruimte gehouden moet worden om hier op in te spelen.

(H) De nieuwste ontwikkelingen duiden er echter op dat er inmiddels een tussenstap wordt ingebouwd waarbij nut en noodzaak van een nieuwe wegverbinding nader bestudeerd en bediscussieerd worden:

"Voor het project De Duinpolderweg wordt op dit moment gewerkt aan de milieueffect rapportage (MER). Hierin moet de verkeerskundige problematiek in de Duin en Bollenstreek inzichtelijk worden gemaakt en worden de milieueffecten van de Duinpolderweg in kaart gebracht. De commissie Verkeer en Vervoer van de provincie Zuid-Holland heeft op 7 januari gesproken over de stand van zaken bij het opstellen van de MER. De commissie oordeelde dat zij zich eerst wil uitspreken over de verkeerskundige knelpuntanalyse en discussie wil voeren over de noodzaak van een nieuw wegtracé, alvorens de volledige MER op te stellen of alternatieven af te laten vallen. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben aangegeven dat zij deze discussie zullen voorbereiden. Ook zullen zij op korte termijn met een notitie komen, waarin de procedurele consequenties zijn geïnventariseerd."

(Bericht Noord-Holland 8-1-2015: Statencommissie Zuid-Holland wil tussenstap Duinpolderweg)

Uit de evaluatieronde blijkt dat er in de streek verschillend gedacht wordt over de Duinpolderweg als onderdeel van de Noordelijke Ontsluiting Greenport.

(EH) De VBDB geeft aan dat tot op heden de focus lag op de ontsluiting van de streek aan de zuidkant. Dit is naar hun mening inmiddels goed geregeld. Nu zal er meer gefocust moeten worden op de infrastructurele maatregelen aan de noordzijde van de streek. Van belang is dat er een goede oplossing komt om zo snel mogelijk op de randweg naar Haarlem te komen. Onduidelijk is of de oplossingen die nu voor ogen zijn de beste zijn voor de ondernemers in de Duin en Bollenstreek.

(EH) Vanuit de agrarische sector wordt géén noodzaak gezien om een verbinding van de N206 naar de N208 te maken. De verbinding N208-N205 wordt wel als nuttig gezien voor de sector, en zou volgens LTO Noord de eerste, en misschien enige, fase van de Duinpolderweg moeten zijn. Aangegeven wordt dat de ontwikkelingen die extra infrastructuur vragen niet aan de noordwestkant van de streek zullen plaatsvinden.

(EH) Ten aanzien van het voorlopige tracé van de Duinpolderweg wordt zowel door Duinbehoud als het MODB opgemerkt dat vanuit natuur en landschap dit tracé onaanvaardbaar is. Het CHG geeft aan dat het creëren van nieuwe wegen schadelijk kan zijn voor de cultuurhistorische waarden. Met name de Duinpolderweg kan grote nadelige gevolgen voor het landschap hebben. De overgang van

geestgronden naar de oude duinen is landschappelijk en cultuurhistorisch van groot belang en tegelijk zeer kwetsbaar; toch is één van de opties van de Duinpolderweg in dat gebied geprojecteerd.

(A) Op het gebied van verkeer en vervoer verschijnt in januari of februari 2015 een update van het programma Middengebied, het programmadeel van de NOG dat Holland Rijnland coordineert. Bij de Nagelbrug is inmiddels de uitvoeringsfase ingegaan en de Randweg Voorhout zit in de bestemmingsplan fase.

Overige onderwerpen/projecten infrastructuur en mobiliteit

(A) De provincie geeft aan dat de Rijnlandroute en diverse HOV-verbindingen moeten worden opgenomen in de ISG en ruimtelijk mogelijk gemaakt (PZH).

(A) Holland Rijnland geeft aan dat de reservering voor de Noordelijke Randweg Rijnsburg conform de regionale inbreng bij de VRM moet worden opgenomen in de herziene ISG.

(E) De provincie geeft aan dat de Noordelijke Randweg Rijnsburg voor de provincie een lokale aangelegenheid is, die geen meerwaarde heeft voor de provinciale infrastructuur. MODB geeft aan dat bij het tracé van deze verbinding om het glastuinbouwproject in de Elsgeesterpolder heen belangrijk weidevogelgebied in het geding is.

(E) De KOV geeft aan dat bij de aanleg van de Rijnlandroute gewaakt moet worden voor het opschuiven van de congestie. De aanleg van de Noordelijke Randweg Rijnsburg biedt volgens de KOV een extra mogelijkheid om de lokale ontsluiting te verbeteren. De bereikbaarheidsdoelstellingen van Flora Holland worden met de aanleg van de directe aansluiting op de A44 en de aanleg van de Rijnlandroute gerealiseerd. De aanleg van de NRR heeft voor Flora daarom geen prioriteit.

(A) De teksten m.b.t. Doortrekking RijnGouweLijn (geen tram maar HOV-verbinding) en Doortrekking Zuidtangent (inmiddels onderdeel van het HOV-net Zuid-Holland Noord) moeten aangepast worden aan de actuele planvorming.

5. UITVOERINGSPARAGRAAF

(H) diverse wijzigingen die bij de herziening in de thema's worden aangebracht zullen ook consequenties hebben voor de uitvoeringsparagraaf. In ieder geval zullen in deze paragraaf aan de orde komen handhaving en strijdig gebruik: uitkomsten hoofdthema 10 verwerken (HBU) en de in 5.2. opgenomen "Spelregels Bollencompensatie" waarin de *uitkomsten van hoofdthema 3 verwerkt moeten worden.* **(H)**

Bijlage 1: Gevoerde gesprekken externe stakeholders

- 1) **LTO Noord**: A.Middag, W.van Haaster (20-10-2014)
- 2) **Milieu Overleg Duin- en Bollenstreek**: J.van Dijk en L.Schaap
& **Stichting Duinbehoud**: B.ter Haar (20-10-2014)
- 3) **Coöperatieve Ned. Bloembollencentrale (CNB)**: P.Peters (22-10-2014)
- 4) **Flora Holland**: C.Meijeraan (28-10-2014)
- 5) **Hobaho**: S.van Egmond (29-10-2014)
- 6) **Platform Glastuinbouw Duin- en Bollenstreek (Rooversbroekpolder)**:
R.Berbee (29-10-2014)
- 7) **Provincie Zuid-Holland**: G.Veldhuijzen, R.de Waard, J.Dijkema (30-10-2014)
- 8) **Anthos**: H.Westerhof (31-10-2014)
- 9) **Programmabureau Economische Agenda**: E.Roos (3-11-2014)
- 10) **Cultuur-Historisch Genootschap Duin-en Bollenstreek**:
G.Bijnsdorp, W.de Jong (4-11-2014)
- 11) **Holland Rijnland ambtelijk**: J.Ververs, G.Mars (4-11-2014)
- 12) **Katwijkse Ondernemers Vereniging (KOV)**:
P.Jongejan, N.Schuitemaker, M.de Jong, D.Botermans (4-11-2014)
- 13) **Rabobank Katwijk-Leiden**: P.Mathot, M.de Jong (5-11-2014)
- 14) **Hoogheemraadschap Rijnland**:
H.Schouffoer, A.Kuiten, B.v.Ooijen (10-11-2014)
- 15) **Platform Glastuinbouw Duin- en Bollenstreek (Kloosterschuur-
Trappenberg)**: M.van Vliet, A.Bassie, K.van Klaveren (10-11-2014)
- 16) **Stichting Het Zuid-Hollands Landschap**: M.Houtzagers (11-11-2014)
- 17) **Vereniging Bedrijfsleven Duin- en Bollenstreek**:
V.Salman, R.Batenburg (12-11-2014)
- 18) **Holland Rijnland DB**: T.Hoekstra (EZ), J.Wienen (RO) (13-11-2014)
- 19) **Greenport Ontwikkelings Maatschappij**: O.Zwart (20-11-2014)
- 20) **KAVB**: J.v.d.Slot, P.Kleijn, A.Hoogendijk (21-11-2014)
- 21) **Rabobank Duin- en Bollenstreek**: R.v.d.Merwe, P.Dijkzeul (24-11-2014)

Bijlage 2:

Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek

Provincie Zuid-Holland en de zes samenwerkende bollengemeenten 30 september 2014

Doel kort samengevat

Dit Afsprakenkader heeft tot doel het ruimtelijk beleid voor de Greenport Duin- en Bollenstreek, zoals neergelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek, binnen het kader van de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit te bestendigen.

Achtergrond, aanleiding en status Afsprakenkader

Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben op 9 juli 2014 de Visie Ruimte & Mobiliteit vastgesteld. Hierin staan de ambities, afwegingskaders en regels aangegeven voor het gewenste ruimtelijk beleid in Zuid-Holland tot 2030. De provincie hanteert daarin een andere sturingsfilosofie en ander instrumentarium dan in de Provinciale Structuurvisie (PSV). De VRM gaat nu vooral uit van het bereiken van doelen in samenspraak met initiatiefnemers zoals gemeenten, burgers en organisaties. De rol van de provincie is daarbij faciliterend en stimulerend. Gemeenten krijgen meer vrijheid om (in regionale samenwerking en binnen bepaalde provinciale kaders) met nieuwe initiatieven te komen en zelf zaken te regelen die zij nodig vinden.

De samenwerkende bollengemeenten hebben hun ruimtelijk beleid vastgelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG). Daarin zijn voor de langere termijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen aangegeven voor zowel de vernieuwing van de kernen als de herstructurering van het buitengebied. Op basis hiervan is in 2010 de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek (GOM) opgericht, die met een investeringsprogramma van € 70 miljoen de herstructurering en landschaps-verbetering van de Greenport voortvarend ter hand neemt.

Voor de uitvoering van de herstructurering van de Greenport Duin- en Bollenstreek hebben provincie en de samenwerkende bollengemeenten een zorgvuldig op elkaar afgestemd kader ontworpen van beleid en instrumentarium in de PSV en de ISG. Centraal daarin stonden bebouwingsgrenzen die voor duidelijkheid zorgden voor gewenste ontwikkelingen in zowel het stedelijk als het landelijk gebied, in combinatie met de afdwingbaarheid van bollengrondcompensatie, het exclusieve recht tot het uitgeven van bouwtitels voor Greenportwoningen door de GOM en de realisering van Ruimte-voor-Ruimtetoningen.

De provincie Zuid-Holland en de zes samenwerkende bollengemeenten zijn het eens over de noodzaak van de voortgang van het vernieuwingsproces naar een vitale Greenport Duin- en Bollenstreek. Het is daarbij belangrijk dat het ruimtelijk beleid voor de Duin- en Bollenstreek voor de lange termijn wordt gecontinueerd. Daarom is de afgelopen tijd bij de opstelling van de VRM intensief samengewerkt om zoveel mogelijk het vigerend ruimtelijk beleid voor de Duin- en Bollenstreek in de VRM te bestendigen.

Enkele hoofdpunten daarin zijn:

- Borging in het provinciaal beleid van de bollencompensatieregeling, de erkenning van de exclusieve bouw van Greenportwoningen in het buitengebied (inclusief de financiële afdracht aan de GOM en de mogelijkheid tot bouw van clusterlocaties) en erkenning van de mogelijke realisering van z.g. Ruimte-voor-Ruimtetoningen in het buitengebied ter financiering van de herstructurering van de Duin- en Bollenstreek.
- Handhaving van de typering van graslanden conform de PSV, inclusief duiding van de graslanden die in aanmerking kunnen komen voor omspuiting naar bollengrond.
- Erkenning van de woningbouwopgave tot 2030 van 11.000 woningen voor de eigen regionale behoefte, plus 4600 woningen voor de bovenregionale behoefte vanuit de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek ende realisering van 600 Greenportwoningen.
- Ruimtelijke reservering van alle huidige bekende verstedelijkingslocaties groter dan 3 ha.

Na de vaststelling van de VRM zal de ISG op onderdelen moeten worden geactualiseerd om beleidsinhoudelijk en juridisch weer volledig op elkaar aan te sluiten. Dit Afsprakenkader is opgesteld ter overbrugging hiervan.

Hiermee blijft het aangepaste instrumentarium van de provincie in de VRM goed aansluiten op het instrumentarium van de bollengemeenten in de ISG. Daarmee is de status van het Afsprakenkader feitelijk een hulpstructuur ter borging van de continuïteit van planologisch beleid voor de Duin- en Bollenstreek, als essentiële voorwaarde voor de voortgang van het vernieuwingsproces naar een vitale Greenport.

Dit alles zorgt voor duidelijkheid over de verwachte stedelijke ontwikkelingen en biedt planologische rust in het buitengebied van de Duin- en Bollenstreek. Deze planologische rust versterkt het herstructurerings- en vernieuwingsproces van het bollen- en bloemencomplex. Innovatie van het bollen- en bloemencluster, verbetering van het landschap en een gezonde sociaal-economische ontwikkeling kunnen dan met volle kracht worden voortgezet, ook voor de lange termijn.

Dit Afsprakenkader past binnen de uitgangspunten van de VRM. Het kan daarom vooral worden gezien als een uitwerking van het provinciaal beleid door de bollengemeenten, die door de provincie wordt erkend en onderschreven. Provincie en bollengemeenten behouden met dit Afsprakenkader hun eigen belangen en verantwoordelijkheden voor de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Als deze uiteen dreigen te lopen overleggen zij met elkaar om tot een adequate oplossing te komen in het belang van de hierna genoemde kernopgaven.

Kernopgaven en hoofdonderwerpen

Provincie Zuid-Holland en de samenwerkende bollengemeenten zijn het er over eens dat beleid en regelgeving er op gericht moeten blijven de volgende kernopgaven voor de Greenport Duin- en Bollenstreek de komende 15 jaar effectief, integraal en waar nodig gezamenlijk aan te pakken:

- Herstructurering en vernieuwing van het bollen- en bloemencluster.
- Verbetering van de kwaliteit van het landschap (open maken, opschonen verrommeling, aanbrengen landschapselementen).
- Accommoderen van de eigen behoefte aan wonen, werken en voorzieningen.
- Accommoderen van gespecificeerde bovenregionale woningbehoeftes, waarvoor bestuurlijke afspraken bestaan in het kader van de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek.
- Een betere infrastructuur voor een goede bereikbaarheid van de regio.

Voor de eerste twee aspecten is mede de Greenport OntwikkelingsMaatschappij Duin- en Bollenstreek opgericht, waarbij de opbrengst van de exclusieve verkoop van bouwtitels voor Greenportwoningen hét middel is om dit proces op gang te brengen en te financieren. Een samenhangend pakket van randvoorwaarden in beleid en regelgeving, zal ook in de toekomst ingericht zijn om dit mogelijk te blijven maken.

Concrete afspraken

Provincie en de samenwerkende bollengemeenten zijn het er over eens dat 'planologische duidelijkheid en rust' voor de langere termijn in de Greenport Duin- en Bollenstreek noodzakelijk is. Dit geeft een blijvende impuls aan de bereidheid te investeren in het bollencomplex en het stedelijk gebied. Daarom is het nodig voor een vitale Greenport Duin- en Bollenstreek de ontwikkelruimte voor de eigen stedelijke woningbehoefte en de afgesproken bovenregionale woningbouwopgaven tot 2030 ruimtelijk te begrenzen en te accommoderen.

De provincie heeft deze ambities binnen de nieuwe systematiek van de VRM zo goed mogelijk geborgd. Voor de Greenport Duin- en Bollenstreek is daarbij vooral van belang dat buiten de grenzen van de stedelijke ontwikkelruimte van de kernen geen medewerking wordt verleend aan woningbouwprojecten, behoudens alleen de realisering van Greenportwoningen en Ruimte-voor-Ruimte woningen. Essentieel daarbij is een heldere begrenzing van het stedelijk gebied van de kernen in de Greenport met daarbinnen de te verwachten belangrijkste ontwikkelingen voor aanvullende woningbouw en bedrijventerrein tot 2030 en daarbuiten een heldere markering van het werkingsgebied van de GOM.

Aanvullend op de VRM spreken provincie en bollengemeenten daarom het volgende met elkaar af, waarbij de eerste vijf punten een erkenning van de provincie zijn van het gewenste beleid en instrumentarium van de samenwerkende bollengemeenten:

1. Het werkingsgebied van de GOM én de verwachte stedelijke ontwikkelingen in de kernen tot 2030 raken elkaar in de Begrenzing van het Stedelijk gebied van de Greenport ('BSG'). De markering van de BSG is op bijgaande kaart in Bijlage 1 aangegeven en zal worden meegenomen in de geactualiseerde ISG.
2. Het werkingsgebied van de GOM is feitelijk het totale aaneengesloten buitengebied buiten de stedelijke grenzen rond de kernen van de bollengemeenten (BSG), en wordt gevormd door de Bestaande Stads- en Dorpsgebieden (BSD) plus de gereserveerde locaties voor de z.g. 'harde en zachte projecten voor woningbouw en bedrijventerreinen'. Uitzondering hierop is de uitbreiding van bedrijventerrein Delfweg in Noordwijkerhout ('Bulb-tradepark'). Dit gebied valt onder het werkingsgebied van de GOM maar is gelegen *binnen* de BSG. Het werkingsgebied van de GOM in de Duin- en Bollenstreek is gedefinieerd in de VRM en is weergegeven op bijgaande kaart in Bijlage 1 van dit Afsprakenkader.
3. In het onder punt 2 gedefinieerde werkingsgebied van de GOM geldt de herstructureringsopgave voor de Duin- en Bollenstreek met drie belangrijke regelingen:
 - een bollengrondcompensatieregeling binnen het bollenteeltgebied met financiële afdracht aan de GOM;
 - de bouw van Greenportwoningen met financiële afdracht aan de GOM;
 - de bouw van 'Ruimte-voor-Ruimte'woningen' door sloop van verouderde agrarische gebouwen op grond van de regeling als opgenomen in Bijlage 3, dan wel aanvullend gebruikmakend van de 'Regeling Intergemeentelijk Compensatiefonds ruimte voor ruimte en lintbebouwing', waarvan de uitvoering bij volmacht is opgedragen aan de GOM. De bollengemeenten streven ernaar tegelijk met de actualisering van de ISG een eigen intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling vast te stellen.
4. In het werkingsgebied van de GOM kunnen Greenportwoningen worden gebouwd in clusters groter en kleiner dan 3 ha die niet concreet ruimtelijk zijn geduid in de VRM en ISG, zoals aangegeven in art. 2.2.1 en art. 2.4.2 van het provinciale Programma Ruimte.
5. Buiten de BSD en binnen de BSG kan sprake zijn van ontwikkelingslocaties voor woningbouw en bedrijventerrein. Op bijgaande lijst en kaart zijn alle huidige locaties weergegeven die naar verwachting tot 2030 buiten de BSD zullen worden ontwikkeld.
6. Alle ontwikkelingslocaties groter dan 3 ha zijn in het provinciale Programma Ruimte opgenomen. Alle ontwikkelingslocaties kleiner dan 3 ha hebben ruimtelijke instemming van Gedeputeerde Staten.
7. In een nieuwe Regionale Woonagenda laten de samenwerkende bollengemeenten zien hoe de ontwikkelingslocaties passen in de verwachte regionale behoefte en bovenregionale opgaven. De uitkomst hiervan wordt tevens verwerkt in een actuele ISG. De bollengemeenten zetten zich in om deze Regionale Woonagendabinnen afzienbare tijd vast te stellen, deze jaarlijks te monitoren en eens per 3 jaar te actualiseren op de nieuwe provinciale woningbehoefteramingen, conform het gevraagde in de VRM. Ook hierbij blijft het uitgangspunt om te streven naar planologische continuïteit in beleid. Na het verschijnen van nieuwe provinciale woningbehoefteramingen, die leidend zijn voor de woningbouwprogrammering, heeft het daarom de voorkeur eventueel het bouwprogramma aan te passen boven de visie in zijn geheel (inclusief locaties) te actualiseren.
8. Provincie en bollengemeenten streven naar verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied en het stedelijk gebied. Het gemeentelijk beleid voor landschapsverbetering is neergelegd in het landschapsperspectief van de ISG; de uitvoering maakt onderdeel uit van het werk van de GOM. Het provinciale Gebiedsprofiel voor de Duin- en Bollenstreek houdt bij ontwikkelingsprojecten in de Greenport Duin- en Bollenstreek nadrukkelijk de status van handreiking voor initiatiefnemers.

Door dit Afsprakenkader blijven beleid en regelgeving van provincie en bollengemeenten naadloos op elkaar aangesloten en kan de ontwikkeling tot vitale Greenport Duin- en Bollenstreek voortvarend worden voortgezet. De werking van dit Afsprakenkader eindigt met de vaststelling van een geactualiseerde ISG.

(N.B. de bijlagen van het afsprakenkader zijn hier niet bijgevoegd!)

februari 2015

Bijlage 2:

Beslispuntennotitie Herziening Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek
Augustus 2015

BESLISPUNTENNOTITIE

Herziening

Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek

augustus 2015

Beslispuntennotitie

Herziening Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport

Inleiding

In maart 2015 hebben de zes gemeenteraden in de Greenport Duin- en Bollenstreek kennisgenomen van de Evaluatie van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG) Duin- en Bollenstreek en unaniem ingestemd met het starten van de herziening van de ISG op basis van de conclusies en aanbevelingen in het Evaluatierapport (*zie bijlage*).

Op 25 maart heeft het Bestuurlijk Overleg Greenport Ruimtelijke Ordening het "Plan van Aanpak Herziening Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport" vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe in ongeveer een jaar tijd naar een geactualiseerde ISG toegewerkt kan worden. Dit Plan van Aanpak is per brief van 2 april 2015 door de Coördinerend Wethouder Greenport Duin- en Bollenstreek K.J. van der Bent aangeboden aan de gemeenteraden. In deze brief is aangegeven dat, mede naar aanleiding van de bespreking van de evaluatie in de commissies, besloten is om voorafgaand aan de aanbidding van het concept van de ISG2016 een tussentijdse beslispuntennotitie met de uitgangspunten voor de aanpassingen in de ISG2009 aan de gemeenteraden voor te leggen.

Reikwijdte herziening

Aangezien de hoofdlijnen van de ISG bij de evaluatie niet ter discussie zijn gesteld zal de Structuurvisie niet integraal herzien worden. De conclusies en aanbevelingen geven wel aanleiding om de Thematische Uitwerking (hoofdstuk 4 van de ISG) te actualiseren en deels te herzien. Hoofdstuk 4 zal dan ook volledig geactualiseerd worden, waarbij nog adequate en actuele passages uiteraard niet onnodig herschreven worden.

Afhankelijk van de keuzes die bij de Thematische Uitwerking worden gemaakt kunnen er gevolgen zijn voor onderdelen van de Uitvoeringsparagraaf. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat deze wijzigingen (gemarkeerd) worden toegevoegd in hoofdstuk 5, en niet tot een compleet nieuwe tekst van het betreffende hoofdstuk zullen leiden. In overleg met de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) zal bezien worden of de financiële raming in paragraaf 5.4 aanpassing behoeft.

Het kaartmateriaal zal gedigitaliseerd moeten worden, waarbij aandacht moet zijn voor leesbaarheid, eenduidigheid en coherentie met documenten van andere overheden.

De vigerende teksten van de (vrijwel) ongewijzigde hoofdstukken (waaronder de "Ambities" en "Ontwikkelingsvisie" in hoofdstuk 2 en 3) zullen in de ontwerp ISG2016 worden overgenomen, zodat de geactualiseerde ISG2016 een op zichzelf volledig leesbaar document vormt, zonder dat daarbij teruggerepen moet worden op de ISG2009.

(*zie "Plan van Aanpak Herziening ISG" 1.1 Geactualiseerde ISG*)

In de evaluatie zijn diverse onderwerpen naar voren gebracht die niet noodzakelijk tot aanpassing van de Structuurvisie leiden, maar waarbij op andere wijze intergemeentelijke beleidsvorming en afstemming wenselijk is. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot aanpassing van de "Kadernota bestemmingsplannen Buitengebied". In deze beslispuntennotitie zijn daartoe ook enkele voorstellen opgenomen.

(*zie "Plan van Aanpak Herziening ISG" 1.2 Gezamenlijk beleid naast ISG*)

In het Afsprakenkader met de provincie Zuid-Holland is opgenomen dat de gemeenten er naar streven tegelijk met de actualisering van de ISG een eigen intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling vast te stellen. Dit is geen onderdeel van deze tussentijdse beslispuntennotitie maar zal wel zo veel mogelijk parallel lopen met het besluitvormingsproces van de ISG. Daarbij zullen ook de mogelijkheden voor clustering van woningen en het onderbrengen van de uitvoering bij de GOM aan de orde komen.

(*zie "Plan van Aanpak Herziening ISG" 1.3 Intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling*)

Aanpak Herziening

Werktafels en Startbijeenkomst

Conform het Plan van Aanpak is een aantal werktafels gevormd met stakeholders en mede-overheden, om op basis van de conclusies en aanbevelingen uit de Evaluatie tot voorstellen voor aanpassing van de ISG te komen. Daarnaast hebben de werktafels de "Startbijeenkomst herijking en actualisering ISG" voorbereid.

Bij deze startbijeenkomst op 12 mei 2015 in Voorhout waren 64 personen aanwezig, waaronder 28 raadsleden uit de diverse greenportgemeenten. Ook de stakeholders waren goed vertegenwoordigd. In acht thematische gesprekstafels zijn goede inhoudelijke discussies gevoerd en is de richting en bandbreedte waarin aanpassingen in de ISG gezocht kunnen worden gezamenlijk verkend. De bij de sessies aanwezige leden van het Coördinatieteam Herziening ISG hebben de resultaten meegenomen naar de werktafels voor verdere uitwerking.

Er is bij de diverse werktafels actief deelgenomen door vertegenwoordigers van de stakeholders en mede-overheden. Daarbij is belangrijke inbreng geleverd voor het verbeteren van de ISG. Naast de beleidsrijke onderwerpen leveren de werktafels ook inbreng voor het verbeteren en actualiseren van de tekst van de Thematische Uitwerking. Waar dat niet tot beleidswijziging leidt wordt dit direct in het ontwerp voor de ISG2016 opgenomen. Beleidsrijke voorstellen zijn opgenomen in deze notitie.

Overlegplatform Greenport Ruimtelijke Ordening

Bij de Evaluatie is aanbevolen is om op korte termijn een Voorlopig Platform Greenport in te stellen om het overleg tussen overheden en stakeholders in de Greenport te versterken, en na de herziening te bezien hoe dit Overlegplatform een definitieve vorm en inhoud kan krijgen. Hier is invulling aan gegeven, en er hebben inmiddels twee bijeenkomsten van het Overlegplatform Greenport RO plaatsgevonden. De formele verantwoordelijkheid voor de herziening van de ISG ligt bij het Bestuurlijk Overleg en de individuele gemeenten. Het Overlegplatform kan echter een belangrijke adviserende rol vervullen, en daarmee kan bij de stakeholders de betrokkenheid vergroot en het draagvlak versterkt worden.

Concept-beslispunten

Het Coördinatieteam Herziening ISG (gevormd door de procesmanager Herziening ISG en één vertegenwoordiger per greenportgemeente) heeft twee notities uitgebracht over de voortgang en uitkomst van de werktafels, en de concept-beslispunten voor de herziening van de ISG. Deze notities zijn besproken in het Bestuurlijk Overleg Greenport RO, en vervolgens in het Overlegplatform Greenport Ruimtelijke Ordening op 10 juni en 8 juli 2015. Deze besprekingen hebben geleid tot de voorstellen die in deze beslispuntennotitie zijn opgenomen. Hiervoor is breed draagvlak bij de betrokken overheden en stakeholders.

Het is van belang om op te merken dat beleidswijzigingen die tot aanpassing van de ISG leiden de instemming moeten hebben van alle zes gemeenteraden. De ISG is in december 2009 door de gemeenteraden van de zes greenportgemeenten vastgesteld als uitwerking van de Regionale Structuur Visie (RSV) van Holland Rijnland en wettelijk toetsingskader bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen en bestemmingsplanwijzigingen. In de ISG is opgenomen dat deze de periode tot 2030 beslaat. Tussentijdse aanpassingen die voortkomen uit de herijking en actualisatie zullen derhalve door alle gemeenteraden geaccordeerd moeten worden. Indien voorstellen tot aanpassing in één of meer gemeente(n) door de gemeenteraad worden afgewezen blijft op dat punt de vigerende ISG2009 ongewijzigd. In voorkomende gevallen zal onderzocht kunnen worden of een alternatieve formulering wel tot algemene instemming zou kunnen leiden.

Vervolgproces

Na instemming van de gemeenteraden zullen de (overgenomen) voorstellen uit de beslispuntennotitie verwerkt worden in de teksten voor het ontwerp van de ISG2016. Dit ontwerp zal voor het einde van het jaar worden aangeboden om vrij te geven voor inspraak. De ter inzage legging kan vervolgens in januari/februari

2016 plaatsvinden. Naar aanleiding van eventueel ingekomen zienswijzen zal een Nota van Beantwoording opgesteld worden. De vaststelling van de geactualiseerde Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek door de zes gemeenteraden zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2016 kunnen plaatsvinden. Het streven is om dan ook de Intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling vast te stellen.

De uit de beslispunten voortkomende voorstellen voor aanpassing van de zogenaamde "Kadernota bestemmingsplannen Buitengebied" zullen zoveel mogelijk binnen het proces van de herziening worden meegenomen. Daarbij zal conform het Plan van Aanpak ook de formele status van deze "Kadernota" nadrukkelijk gezien worden.

Beslispunten

Werkingsgebied ISG/GOM

Bij de evaluatie is geconstateerd dat er diverse veranderingen in het werkingsgebied van de ISG denkbaar zijn, maar dat deze kunnen leiden tot uitgebreidere discussies en afstemmingsprocessen die elkaar kunnen vertragen. Daar is de greenportontwikkeling niet bij gebaat. Daarom is gekozen voor een tweetraps-oplossing. Er wordt toegewerkt naar een gebiedsomvattende structuurvisie, maar allereerst wordt de ISG voor het buitengebied geactualiseerd en geoptimaliseerd, waarbij bezien wordt welke aanpassingen van het werkingsgebied nu meegenomen kunnen worden, en welke in de "tweede trap" aan bod komen.

De stedelijke ontwikkelingsmogelijkheden binnen de voormalige rode contouren die zijn opgenomen in het Afsprakenkader met de provincie (voluit het "Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek") zullen in ieder geval bij de vaststelling in de geactualiseerde ISG verankerd moeten worden, omdat dit Afsprakenkader eindigt zodra de ISG2016 is vastgesteld.

Daarnaast is bezien of het wenselijk is om de GOM te betrekken bij herontwikkellocaties binnen de (voormalige) contouren. Het doel hier van is vooral het bevorderen van snelheid en dynamiek, door de mogelijkheid te bieden iets te doen met de vertreklocatie van een bedrijf.

Dit leidt tot de volgende beslispunten ten aanzien van het Werkingsgebied ISG/GOM:

Besispunt 0.1

Het duingebied wordt in deze herziening aan de ISG toegevoegd, waarbij uiteraard het geldende beschermingsregime uit hogere regelgeving onverkort van toepassing is.

Op het gebied van toerisme, recreatie, landschap en natuur maakt het duingebied een onlosmakelijk onderdeel uit van de Greenport.

Besispunt 0.2

Het plassengebied/groene hart wordt bij deze herziening nog niet opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport.

Voor de bescherming van landschap en natuur en de ontwikkeling van recreatie en toerisme is het van belang om in samenspraak met de andere clusters binnen Holland Rijnland tot een integrale visie en aanpak voor het gehele plassengebied te komen.

Besispunt 0.3

De ontwikkellocaties uit het "Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek" worden onverkort opgenomen in de ISG.

Conform het Afsprakenkader zal eventuele fasering van deze ontwikkellocaties periodiek plaatsvinden als de provinciale en regionale behoefteramingen daar aanleiding toe geven.

Besispunt 0.4

Het wordt in principe mogelijk gemaakt dat de GOM de herontwikkeling van vertreklocaties van greenportgerelateerde bedrijven binnen BSD (bestaand stads- en dorpsgebied) ter hand kan nemen.

Op deze wijze kan actiever gestreefd worden om greenportondernemingen die in BSD gevestigd zijn te verplaatsen naar voor hen (en de Greenport) betere vestigingsomstandigheden op bijvoorbeeld Bulb Trade Park en Greenhousepark. Bezien moet worden of de statuten van de GOM daartoe aanpassing behoeven.

Voorgestelde wijzigingen voor de Thematische Uitwerking (Hoofdstuk 4 ISG)

De voorgestelde beslispunten voor de Thematische Uitwerking komen hieronder aan bod in de volgorde waarin het betreffende thema is opgenomen in hoofdstuk 4 van de huidige ISG. Daar is ook de nummering van de beslispunten op gebaseerd. Waar nodig zijn beslispunten nader toegelicht. In een aantal gevallen zijn ter informatie ook nog enkele andere zaken aangegeven die bij de actualisatie van het thema zullen worden meegenomen, maar waarvoor geen expliciete besluitvorming noodzakelijk geacht wordt.

4.1 Vitale Greenport

(ISG 2009 pagina 18-23)

Op de *startbijeenkomst* hebben twee drukbezochte gesprekstafels met betrekking tot dit thema plaatsgevonden. Bij de gesprekstafel "Schaalvergroting en gemengde bedrijven" is gebleken dat er veel draagvlak is om meer ruimte te geven aan goedlopende bedrijven en om binnen het segment te kunnen schuiven met bedrijfstypologieën. De €40,- bollencompensatie wordt daarbij enerzijds als verzwarend ervaren, maar anderzijds wordt aangegeven dat dat voor de meeste gezonde bedrijven geen belemmering hoeft te vormen indien deze over voldoende "investeringskracht" beschikken. In het gesprek over bollencompensatie en bollenareaal is vrijwel algemeen de wens uitgesproken om de 2625 hectare als ondergrens vast te blijven houden.

Er hebben drie bijeenkomsten van de *werktafel Vitale Greenport* plaatsgevonden. Aan de hand van geanonimiseerde praktijkvoorbeelden is verkend waar knelpunten in de huidige regelgeving belemmerend kunnen zijn voor de verdere ontwikkeling van greenportgerelateerde bedrijven, zeker wanneer meer hybride bedrijfsvormen ontstaan. Geconstateerd is dat met name de gedetailleerde definiëring in bestemmingsplannen de dynamiek kan belemmeren, ook als de bedrijfsontwikkeling ogenschijnlijk goed past binnen de doelstellingen van de ISG. Er is geconstateerd dat ook in gebieden met een "nee, tenzij"- regime bedrijfsontwikkeling passend kan zijn, mits tegelijkertijd in de betreffende zone de openheid in voldoende mate vergroot kan worden. Schaalvergroting van teeltbedrijven wordt momenteel geremd door de regeling waarbij vier bedrijven met 12 hectare teeltareaal tezamen tweemaal zoveel bedrijfsbebouwing kunnen realiseren als één bedrijf van 48 hectare. Ook worden er tussen de gemeenten verschillen gesignaleerd in de wijze van bestemming van bouwvlakken en de bijbehorende bebouwingsregels.

Met enkele aanpassingen in de Kadernota en doorvertaling in de bestemmingsplannen kunnen de flexibiliteit en eenduidigheid versterkt worden. Door de werktafel is nader bezien hoe in de ISG een duidelijke kapstok voor deze gewenste verruiming geformuleerd kan worden en in welke richting de aanpassingen voor de Kadernota kunnen worden uitgewerkt. Dit heeft na bespreking in het Bestuurlijk Overleg Greenport RO en het Overlegplatform Greenport RO geleid tot onderstaande beslispunten.

Voor het thema Vitale Greenport worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Besispunt 1.1

De systematiek van de bollencompensatieregeling dient ongewijzigd te blijven.

Een tussentijdse verandering van de spelregels is niet gewenst en voor de ontwikkeling van greenportgerelateerde bedrijven ook niet noodzakelijk.

Besispunt 1.2

Er moet ruimte komen voor meer flexibiliteit in bedrijfstypologieën en ontwikkelingsmogelijkheden. Niet alle ontwikkelingen zijn te voorzien, en deze moeten niet op voorhand belemmerd worden door te starre regelgeving. Het gaat er vooral om ruimte te bieden aan bedrijven die greenportgerelateerd zijn en het economisch cluster versterken. Gevestigde bedrijven in de Greenport moeten zich kunnen doorontwikkelen. De deur moet niet worden opgezet voor oneigenlijke nieuwvestiging.

Er is geen behoefte aan nieuwe generieke regels, wel aan meer eenduidigheid in bestemmingsplanregels en meer flexibiliteit in de bestemmingsplannen. In veel gevallen zal er naar maatwerkoplossingen gezocht moeten worden.

Het opnemen van een algemene ontheffingsmogelijkheid voor ontwikkelingen en activiteiten die de Greenport versterken kan daarvoor een handvat bieden. Hiervoor kunnen criteria uitgewerkt worden. Een positief advies van het Overlegplatform Greenport Ruimtelijke Ordening (vergelijkbaar met het Keurmerk van het Offensief van Teylingen) en het Bestuurlijk Overleg kan daarbij als voorwaarde gesteld worden.

Beslispunt 1.3

De mogelijkheid tot uitbreiding van bedrijfsgebouwen is voor teeltbedrijven in de huidige regelgeving gekoppeld aan het aantal hectares duurzaam beschikbare grond (grondpositie in eigendom en pacht) en niet gekoppeld aan duurzaamheid van in hectares geteelde bloembollen. Schaalvergroting wordt momenteel geremd door de regeling waarbij aan de eerste 12 hectare tweemaal zoveel bouwrechten gekoppeld zijn als aan de daaropvolgende 24 hectare, terwijl bedrijven met meer dan 36 hectare teeltgrond geen extra bouwrechten verwerven.

Het is wenselijk dat deze systematiek zodanig wordt aangepast dat schaalvergroting binnen de Greenport op de juiste wijze gefaciliteerd kan worden. Het verdient aanbeveling hier in de Kadernota een formulering voor op te nemen. Daarbij is naast de grondgebondenheid ook de duurzaamheid van de bedrijfsmatige activiteiten relevant. Een onafhankelijk agrarisch deskundige kan daarover in individuele gevallen advies geven.

Er wordt vastgehouden aan het uitgangspunt dat gronden buiten de Greenport niet meegerekend mogen worden.

Glastuinbouw (onderdeel van paragraaf 4.1)

(ISG 2009 pagina 21-23)

Er hebben drie bijeenkomsten plaatsgevonden van de *werktafel Glastuinbouw*, met een grote betrokkenheid vanuit de sector. De werktafel heeft (in eerste instantie vertrouwelijk) kennis kunnen nemen van het conceptrapport van Bureau Blaauwberg over de toekomst van de sierteelt in Katwijk. Aan de hand van een kwantitatieve analyse van de gespecialiseerde glastuinbouw in de Duin- en Bollenstreek en de in het rapport geschetste gewenste ontwikkeling en versterking van de "clusterkwaliteit" is uitvoerig besproken tot welke keuzes dat binnen de ISG zal moeten leiden.

De werktafel is - mede op basis van het aan de tafel ruimschoots vertegenwoordigde inzicht in de sector - **unaniem** van mening dat de Rooversbroekpolder **geen** betekenis heeft voor de clusterkwaliteit van Trappenberg- Kloostershuur. Verder is van belang dat de autonome ontwikkeling van het sierteeltcluster gefaciliteerd kan worden binnen de overige in de ISG aangewezen gebieden. Daarom wordt voorgesteld om het zuidelijk deel van de Rooversbroekpolder als nieuw te ontwikkelen glastuinbouwlocatie uit de ISG te schrappen. Voor de Rooversbroekpolder-Noord kan de huidige glastuinbouwbestemming gehandhaafd worden: de bestaande glasbedrijven kunnen zich hier uitbreiden en nieuwe bedrijven kunnen zich vestigen. Een actievere herontwikkeling is in principe zonder wijziging van de ISG mogelijk, en kan mogelijk lokaal ondersteund worden door eventuele beperkingen in bestemmingsregels weg te nemen. Gezien de schaal, ligging en verkaveling blijft het echter de vraag of dit reëel is. Voorgesteld wordt om eventuele kansrijke herontwikkeling en verbreding naar andere functies ter plekke niet op voorhand te belemmeren en deze locatie **uit te zonderen** van de in de ISG opgenomen bepaling dat "onttrekking van een in de ISG vastgelegde glasbestemming zonder compensatie binnen de Greenport onacceptabel is".

Voor de overige aangewezen gebieden wordt voorgesteld om **wel** onverkort vast te houden aan dit zogenaamde 'nulsaldo'. Dit is mede relevant met betrekking tot de (onzekere) toekomst van het gebied De Woerd (in relatie tot De Zijlhoek en de ontwikkeling van de woningbouwlocatie Valkenburg).

Met betrekking tot de door de sector gewenste functieverbreding is geconstateerd dat beperkingen aan wat er onder het gespecialiseerde glas geteeld mag worden niet expliciet in de ISG staan. De beperkingen vloeien

vooral voort uit de betreffende *bestemmingsplannen* die op hun beurt vanuit de *kadernota* gevoed worden. Daarbij knelt ook de huidige bepaling dat 88% van de ruimte onder glas voor productie benut moet worden. Dat beperkt met name de mogelijkheid voor onderzoek en ontwikkeling, handelsklaar maken, opslagcapaciteit en dergelijke. Voor de ISG zou daarom in algemene zin de aanbeveling gedaan kunnen worden dat *verbreding* van het assortiment en de activiteiten onder glas ten behoeve van het versterken van de clusterkwaliteit mogelijk zou moeten zijn.

In de gesprekstafel "Heldere toekomst voor het glas in de Duin- en Bollenstreek" op de *startbijeenkomst* is in ieder geval de wens uitgesproken om "niet te moeilijk te doen" over uitbreiding en vernieuwing binnen de glasbestemming.

Voor het thema Glastuinbouw worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Beslispunt 1.4

De Rooversbroekpolder-Zuid vervalt in de ISG als toekomstige uitbreidingslocatie ten behoeve van glastuinbouw. Dit gebied krijgt de aanduiding: "openhouden grasland met veehouderij, agrarische natuurbeheer en recreatief medegebruik".

Dit vloeit voort uit de volgende conclusies en overwegingen:

- a. Stakeholders vanuit de sector geven aan dat de Rooversbroekpolder-Zuid niet (meer) nodig is als toekomstige uitbreidingslocatie voor glastuinbouw.
- b. Landelijk blijkt er meer papieren glas te zijn dan daadwerkelijk nodig is.
- c. Uit de conceptvisie glastuinbouw van de gemeente Katwijk blijkt niet dat de Rooversbroekpolder nodig is voor het vitaal houden van het glastuinbouwcluster Trappenberg - Kloosterschuur en daarmee de hele Greenport.
- d. De geprojecteerde uitbreiding van glastuinbouw op Teylings grondgebied heeft een directe binding met Trappenberg – Kloosterschuur terwijl de Rooversbroekpolder een geïsoleerd extensief benut gebied is.

Beslispunt 1.5

Het bestaande glastuinbouwgebied in de Rooversbroekpolder (Noord) dient gelet op de huidige onrendabele verkaveling de mogelijkheid te hebben om te kunnen hervakelen. Uitgangspunt daarbij blijft het realiseren van volwaardige glastuinbouwbedrijven met de mogelijkheid van een bedrijfswoning.

Een actievere herontwikkeling is in principe zonder wijziging van de ISG mogelijk, en kan mogelijk lokaal ondersteund worden door eventuele beperkingen in bestemmingsregels weg te nemen.

Beslispunt 1.6

De Rooversbroekpolder-Noord wordt, om eventuele kansrijker herontwikkeling en verbreding naar andere functies ter plekke niet op voorhand te belemmeren, uitgezonderd van de bepaling dat "onttrekking van een in de ISG vastgelegde glasbestemming zonder compensatie binnen de Greenport onacceptabel is". Voor het resterende areaal blijft de saldo nul benadering onverkort van toepassing.

Beslispunt 1.7

In de ISG wordt opgenomen dat de mogelijkheid tot *verbreding* van het assortiment (of het product) dat onder gespecialiseerd glas geteeld mag worden, ten opzichte van de huidige beperkende bestemmingsplanregelingen (die uitsluitend sierteelt aangeven), verruimd moet kunnen worden. Ook de mogelijkheden voor verbreding van *activiteiten* zoals onderzoek en ontwikkeling, handelsklaar maken, opslagcapaciteit en dergelijke zouden verruimd kunnen worden.

Dit zal in de Kadernota nader moeten worden uitgewerkt. Het zal daarbij met name ondersteunende activiteiten en teelten betreffen. Daarnaast kan een algemene ontheffingsmogelijkheid (zie 1.2) ook hier worden toegepast.

Beslispunt 1.8

Binnen het ISG werkgebied zullen de bestemmingsplannen op elkaar worden afgestemd waarbij zowel ondergronds als er boven, dezelfde regels zullen gelden met betrekking tot het gebruik van opstallen.

Te denken valt aan dezelfde vrijstellingen voor het bewerken van de ondergrond, hoogte van de bebouwing, gebruik van de kassen voor teelt en bewerking/preparatie van producten voor directe aflevering aan bv supermarkten.

4.2 Cultuur, toerisme en recreatie

(ISG 2009 pagina 24-27)

Voor wat betreft de cultuurhistorie is bij de evaluatie geconstateerd dat er geen aanleiding is om de ISG substantieel te wijzigen. Er zijn enkele punten van aandacht zoals het beter en vroegtijdiger betrekken van het aspect cultuurhistorie bij ruimtelijke plannen en het behoud van karakteristieke landschappelijke elementen bij de herstructurering en schaalvergroting. Daartoe wordt in de ISG een verwijzing opgenomen naar de Digitale Cultuurhistorische Atlas, die begin 2015 als basis voor de cultuurhistorische analyse in het proces van de ruimtelijke ordening beschikbaar is gekomen, en zal een verwijzing opgenomen worden naar de Regionale Collectie Bollenschuren die in samenspraak met de werkgroep Bollenerfgoed van het Cultuur-Historisch Genootschap Duin-en Bollenstreek (CHG) tot stand gekomen is, en is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland (update 2010).

De discussie bij de *startbijeenkomst* over cultuur, recreatie en toerisme was zeer geanimeerd, maar de vraag of er ruimtelijke beperkingen worden ervaren in de huidige ISG is daarbij niet nadrukkelijk beantwoord. Voor recreatie en toerisme worden nadere voorstellen uitgewerkt, mede in relatie tot de brede Economische Agenda.

Voor archeologie zal een gezamenlijk beleid ten aanzien van de archeologische onderzoeksverplichting worden opgesteld. Over deze verplichting voor agrariërs is op dit moment landelijk nog discussie gaande. Door de (gezamenlijke) gemeentelijke archeologen wordt deze discussie op de voet gevolgd en zal ten behoeve van de ISG2016 een tekst aangeleverd worden die de actuele stand van deze discussie weergeeft.

Voor het thema Cultuur, toerisme en recreatie worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Beslispunt 2.1

Voor archeologie zal een gezamenlijk beleid ten aanzien van de archeologische onderzoeksverplichting worden opgesteld. Hierbij zal de rapportage van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ten aanzien van de pilot van de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) met betrekking tot de positie van de agrariër en de plicht om archeologisch onderzoek uit te voeren betrokken worden.

Beslispunt 2.2

Voor recreatie en toerisme worden nadere tekstvoorstellen uitgewerkt om tot een volwaardige paragraaf recreatie en toerisme in de ISG te komen. Vooralsnog leidt dit niet tot knelpunten met het ruimtelijk kader. Regiomarketing zal worden meegenomen bij de brede Economische Agenda.

4.3 Landschapsperspectief

(ISG 2009 pagina 28-29)

Bij de gesprekstafel "Handhaving: strijdig gebruik of heterogene landschappen" op de *startbijeenkomst* is naar voren gekomen dat heterogeen landschap en graslanden als waardevol ervaren worden, maar dat dit niet ten koste mag gaan van eerste klas bollengrond. Verdere differentiatie is dus alleen mogelijk met compensatie. Er is draagvlak om krachtig handhavend op te treden tegen strijdig gebruik.

De provincie Zuid-Holland heeft bij de evaluatie opgemerkt dat het huidige Landschapsperspectief in de ISG enigszins afwijkt van het provinciale Gebiedsprofiel en de Kwaliteitskaart voor wat betreft de mate van

ontwikkelingsmogelijkheden in enkele polders. In het Overlegplatform Greenport RO heeft de provincie nogmaals aangegeven dat het belangrijk is om bij de herziening de Kwaliteitskaart als richtpunt te nemen. De provincie heeft daarbij bevestigd dat de Gebiedsprofielen beschouwd kunnen worden als inspiratiedocument met referentiebeelden. De Kwaliteitskaart is echter wel een toetsingskader voor de provincie, gekoppeld aan de Verordening Ruimte.

Vanuit de gemeente Noordwijkerhout is verzocht om de zone rond het Oosterduinse Meer op te waarderen tot een gebied waar de openheid actief vergroot zal worden.

Voor het thema Landschapsperspectief worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Beslispunt 3.1

Heterogene landschappen waarin naast bollenvelden plaats is voor weiden met blaarkoppen en paarden, kruidenvelden, wandelpaden en natuur vormen een waardevol onderdeel van de Duin- en Bollenstreek. Dit mag echter niet ten koste gaan van het areaal eerste klas bollengrond. Verdere differentiatie van het landschap is mogelijk mits voldaan wordt aan de bollencompensatie en het passend is in het Landschapsperspectief. Tegen strijdig gebruik moet krachtig worden opgetreden.

Beslispunt 3.2

In de gemeente Noordwijkerhout wordt het gebied tussen N206 en het Oosterduinse Meer, en enkele percelen aan de noord- en zuidzijde van het Oosterduinse Meer, in het Landschapsperspectief opgewaardeerd tot een gebied waar de openheid actief vergroot zal worden, ten einde zijn gave en kenmerkend open karakter te behouden. In de Kadernota/bestemmingsplannen zal dit vervolgens doorvertaald worden naar een gebied "Bollenzone 1" in plaats van "Bollenzone 2".

De exacte begrenzing van dit gebied zal nog nader moeten worden bepaald.

Beslispunt 3.3

In deze paragraaf van de ISG zal verwezen worden naar de zogenaamde Kwaliteitskaart van de Provincie Zuid-Holland. De Kwaliteitskaart is een toetsingskader voor de provincie, gekoppeld aan de Verordening Ruimte.

4.4 Graslanden en natuur

(ISG 2009 pagina 30-33)

Uit de gesprekstafel "natuur en landschap: van ambities naar uitvoering" op de *startbijeenkomst* kwam duidelijk naar voren dat het uitgangspunt moet zijn de natuurwaarden te blijven ondersteunen. Daarbij werd de uitdrukkelijke boodschap meegegeven om nu de ecologische verbindingzones daadwerkelijk af te maken en te versterken. De *werktafel Natuur, landschap en cultuurhistorie* onderstreept dat daadwerkelijke uitvoering van de ambities voor landschap en natuur belangrijk is, maar geeft daarbij wel aan dat (inmiddels) irreële verbindingen geschrapt kunnen worden. Door de gemeenten zal getracht worden door gebundelde inzet en coördinatie inzichtelijk te krijgen welke geldstromen er her en der zijn en deze ook voor de Duin- en Bollenstreek aan te boren.

Vanuit deze werktafel is de vraag gesteld of het omzetten van graslanden naar bollengrond nog wel als mogelijkheid in de ISG moet blijven. Deze vraag komt voort uit het feit dat tot nu toe geen behoefte is gebleken aan het omspuiten van graslanden. Bovendien is dit vanuit het oogpunt van landschap en natuur de minst wenselijke vorm van bollencompensatie. In ieder geval zou volgens de werktafel bezien moeten worden of de "40-30-30" nog explicieter als rangorde in de ISG aangegeven kan worden zodat er meer graslanden behouden kunnen blijven. Er zijn daarnaast enkele wijzigingen voorgesteld in de lijst van graslanden die omgezet mogen worden.

Bij de *werktafel Vitale Greenport* is bovenstaande vraag aan de orde gesteld, evenals de vraag vanuit het Overlegplatform over een mogelijk andere (hogere) berekening van de €40,- als er minder graslanden omgezet mogen worden. Mede op basis van informatie van de GOM is geconcludeerd dat het in beginsel zo

is dat als de categorie graslanden zou worden geschrapt er daarmee een goedkope component wordt ingeleverd en er dus de kans bestaat dat het tarief opgehoogd zou moeten worden. In de praktijk is dat risico echter niet groot omdat in de loop van de tijd de dure verrommeling goedkoper wordt, er een flinke voorraad 2^e klas grond kan worden benut en gras tot nu toe niet in de belangstelling stond om te worden omgespoten. De categorie graslanden nu schrappen is echter ongewenst omdat het strategisch van belang is de goedkope categorie (vooralsnog) in het systeem te houden en het niet verstandig is om het systeem tussentijds te wijzigen. Dat geeft allerlei ongewenste neveneffecten.

In het Overlegplatform is opgemerkt dat de mogelijkheid tot omzetten van graslanden uitsluitend toegevoegd is om voldoende dynamiek in het gebied te krijgen. Zolang het voor de dynamiek niet nodig is zou je dus geen graslanden moeten omspuiten. Breed onderkend wordt dat opruimen veel belangrijker is dan omspuiten. Het wordt echter wel van belang geacht om het als laatste optie open te houden.

Voor het thema Graslanden en natuur worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Besispunt 4.1

De uitvoering van de ambities voor landschap en natuur is belangrijk, versterk de volgende verbindingen mede uitgaande van co-financiëring:

- De verbinding Keukenhof - Duinen

Hier ontbreken nog schakels zoals faunapassages bij spoorlijn, trekvaart en N206.

Ook versterking van de groenstructuur op bepaalde trajecten is gewenst (noordzijde Oosterduinse Meer, oevers Steengrachtkanaal).

- De verbinding Coepelduynen - Noordduinen via de landgoedzone

Gemeente Noordwijk heeft geïnvesteerd in bepaalde 'stepping stones' zoals in bedrijventerrein Gravendijk en woonwijk Boechorst. De gemeente Noordwijk zal in Offem-zuid ook een deel van de ecozone inrichten. Nog steeds geheel ontbrekend is de schakel Leeuwenhorst - duinen.

- De natte verbindingszone langs de trekvaart

Tussen de Piet Gijzenbrug en station Lisse is een moeraszone gerealiseerd. Bij de aanleg van de Noordelijke Randweg rond Voorhout zal een natuurzone bij de Noordwijkerhoek worden aangelegd. Belangrijke stukken ontbreken nog zoals het traject van station Lisse naar De Zilk en van De Zilk naar Vogelenzang.

en schrap de resterende verbindingen die niet realiseerbaar geacht worden:

- De verbinding Haarlemmermeer richting Kaag (langs Hillegommerdijk en Lisserdijk)

- Natte verbinding Kagerplas - Landgoedzone

Besispunt 4.2

De lijst van graslanden die omgezet kunnen worden naar bollengrond, zoals opgenomen in de ISG, wordt aangepast. De locaties grasland oostzijde Kloosterschuur-Trappenberg en De Blink Noordwijk worden van de lijst afgevoerd, een deel van de graslanden in de Zwetterpolder ten zuiden van de Fagelsloot wordt toegevoegd.

Toelichting:

Het grasland oostzijde Kloosterschuur-Trappenberg is naar de mening van de werktafel destijds per abuis opgenomen in de lijst van 'om te spuiten graslanden' in de ISG, maar is zeer belangrijk als verbinding tussen de Hoogewegpolder en de Elsgeesterpolder. Voorgesteld wordt om De Blink, dat al als minst geschikte mogelijkheid in de lijst was opgenomen, te laten vervallen i.v.m. de blaarkoppencultuur. In de Zwetterpolder zijn er ten zuiden van de Fagelsloot nog enkele graslanden omgeven door bollenvelden. Deze zouden in aanmerking kunnen komen voor omzetting in bollengrond.

Beslispunt 4.3

In de ISG wordt de rangorde met betrekking tot het 40-30-30 principe voor de compensatie van bollengrond explicieter gemaakt, zodat het inzetten van graslanden nog nadrukkelijker als laatste optie wordt gebruikt.

Beslispunt 4.4

Draag zorg voor de afstemming van waardevolle graslanden zoals aangeduid in het provinciaal beleid en de ISG. Deze overweging vloeit voort uit het feit dat er een aantal graslanden in de ISG en de kaart behorend bij de Verordening Ruimte van de provincie verschillen vertonen (zo staat een deel van het gebied Roodemolenpolder te Teylingen niet op de ISG kaarten als grasland aangeduid).

4.5 Water

(ISG 2009 pagina 34-39)

Op de *startbijeenkomst* heeft het gesprek over de wateropgave plaatsgevonden als onderdeel van de sessie over bollenareaal en bollencompensatie. Hierbij is mede vanuit de sector naar voren gebracht dat water vanwege het grote belang voor eerste klas bollengrond een eigen plek moet hebben (en houden) in de ISG.

Aan de *werktafel Water* is besproken dat de waterhuishouding inderdaad een onmisbaar onderdeel vormt van de bollenbestemming. Dit wordt ook door de gemeentelijke vertegenwoordigers erkend. Als het voor de bollenteelt van belang is om daar veranderingen en verbeteringen in aan te brengen vergt dat geen bestemmingswijziging en derhalve ook geen compensatie. Bij het vergroten van (hoofd)watergangen of het realiseren van waterberging ten koste van planologisch bestemde bollengrond geldt uiteraard wel de compensatieplicht.

Hierover zijn ambtelijk en bestuurlijk zeer constructieve gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Daarbij is het uitgangspunt onderschreven dat het realiseren van de wateropgave een gezamenlijk verantwoordelijkheid is voor alle partijen in de Greenport.

De praktische mogelijkheden om de herstructurering van het bollencomplex te combineren met de wateropgave zullen door de GOM, Rijnland en de gemeenten worden uitgewerkt en opgepakt.

Voor het thema Water worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Beslispunt 5.1

Het thema water zal in samenspraak met het Hoogheemraadschap van Rijnland worden geactualiseerd. Hierbij wordt de kwantitatieve en kwalitatieve wateropgave in beeld gebracht. Het uitgangspunt blijft dat een goede waterhuishouding van vitaal belang is voor de bollenteelt en dat het realiseren van de wateropgave een gezamenlijke verantwoordelijkheid is voor alle partijen in de Greenport. De kansen om de herstructurering van het bollencomplex te combineren met de watersysteem- en waterkwaliteitsverbetering moeten worden opgepakt.

Beslispunt 5.2

Bij het planologisch onttrekken van bollengrond ten behoeve van de wateropgave is de bollencompensatieregeling onverkort van toepassing. Bij ondergeschikte aanpassingen van de waterhuishouding als onderdeel van de bestemming bollenteelt, ten behoeve van het optimaliseren van de lokale teeltomstandigheden, is de compensatieverplichting niet van toepassing. In dit geval maakt het water immers deel uit van de bestemming bollengrond en is het niet separaat bestemd.

Om interpretatieverschillen te voorkomen is het zeer wenselijk om functioneel water en hoofdwatgangen in de gemeentelijke bestemmingsplannen eenduidig te regelen.

De locaties zoals opgenomen in het Afsprakenkader kunnen 1 op 1 overgenomen worden in de ISG, met een correctie ten aanzien van de locatie Dever-Zuid, die in het Afsprakenkader ten onrechte is vermeld als werklocatie. Met deze correctie stroken de woningbouwlocaties volledig met de regionale woonagenda.

De gesprekstafel op de *startbijeenkomst* over de huisvesting van arbeidsmigranten heeft vooral in een informatiebehoefte voorzien, waarbij de door agrariërs toegelichte praktijksituaties zeer verhelderend waren. Aan de *werktafel Wonen* is vastgesteld dat voor de piekperiode (voor teeltbedrijven is die piek van half mei tot half augustus, voor de handel ligt de piek later) expliciet in de ISG opgenomen zou moeten worden dat (en op welke wijze) huisvesting op bedrijfspercelen in die periode is toegestaan. Voor de huisvestingsbehoefte langer dan 3 maanden en korter dan 5 jaar kan in de ISG volstaan worden met een verwijzing naar het "Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland" en de bijbehorende richtlijnen. Huisvesting voor een langere periode dan 5 jaar valt onder de reguliere volkshuisvesting.

Bij de evaluatie is de wens geuit om de Ruimte-voor-Ruimteregeling bij de GOM onder te brengen, om ongewenste woningbouw op locatie waar dat een belemmering kan vormen voor de agrarische bedrijfsvorming te voorkomen. Ook zou de GOM daarmee meer flexibel herstructureringsprojecten kunnen realiseren. Daarnaast is gevraagd om het meer clusteren van RvR- en GOM-woningen om het dichtbouwen van open vensters te voorkomen. Aangezien de provinciale regeling definitief vervalt zodra het Afsprakenkader afloopt zal dit aan de orde komen bij het opstellen van de eigen intergemeentelijke Ruimte-voor-Ruimteregeling.

Voor het thema Wonen worden de volgende beslispunten voorgesteld:

Besispunt 6.1

De locaties zoals opgenomen in het "Afsprakenkader Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek" worden 1 op 1 overgenomen in de ISG. Daarbij dient wel de correctie te worden aangebracht om Dever-Zuid te Lisse aan te merken als woningbouw locatie. Dit vloeit voort uit:

- a. Het Afsprakenkader, ondertekend door de provincie en de zes samenwerkende gemeenten, waarin is bepaald dat deze geldt als overbrugging naar de vaststelling van de ISG.
- b. Het belang planologische duidelijkheid te borgen door de ruimtelijke reservering van alle huidige bekende verstedelijkingslocaties groter dan 3 ha op te nemen in de ISG.
- c. Dever-Zuid te Lisse is in het Afsprakenkader abusievelijk aangeduid als werklocatie, terwijl dit in de gemeentelijke planvorming en de regionale woonagenda aangemerkt is als woningbouwlocatie.

Besispunt 6.2

In de ISG wordt expliciet een beschrijving opgenomen voor een uniforme regeling voor de huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijfspercelen voor de piekperiode van maximaal drie maanden.

Dit vloeit voort uit:

- a. De "Richtlijnen huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland 2013", behorend bij het "Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland, periode 2014 tot 2018", zoals ondertekend op 27 juni 2014 te Lisse.
- b. Het belang zorg te dragen voor een uniforme regeling in de Duin- en Bollenstreek voor de piekperiode.

De regeling zal bepalen dat:

- het moet gaan om de huisvesting van de werknemers die op het bestaande agrarische bedrijf tijdens de piekperiode werkzaam zijn.
- het tijdelijk plaatsen van woonunits wordt toegestaan als er aantoonbaar sprake is van noodzaak tot piekopvang.

- er pas woonunits op het bedrijf mogen worden geplaatst als de ondernemer kan aantonen dat andere mogelijkheden voor structurele huisvestingsvoorzieningen niet mogelijk zijn.
- units binnen het bouwvlak worden geplaatst en landschappelijk worden ingepast.
- het mag gaan om de huisvesting van maximaal 40 werknemers van het betrokken agrarisch bedrijf tijdens pieken in de werkzaamheden gedurende maximaal 3 maanden per jaar.
- de units niet mogen zijn toercaravans, kampeerauto's of tenten.
- na afloop van de vergunningstermijn de units worden verwijderd.

Beslispunt 6.3

Voor de huisvestingsbehoefte van arbeidsmigranten langer dan 3 maanden en korter dan 5 jaar zal in de ISG worden volstaan met de verwijzing naar het "Convenant huisvesting arbeidsmigranten Holland Rijnland, periode 2014 tot 2018" en de daarbij behorende richtlijnen. Er zal getracht worden hiervoor gezamenlijk beleid op te stellen.

4.7 Werken

(ISG 2009 pagina 44-45)

Het thema werken is in hoge mate afhankelijk van de Economische Agenda. Deze kent een eigen besluitvormingsproces langs de raden. Eventuele ruimtelijke consequenties van voorstellen uit deze Agenda zullen indien mogelijk in het concept van de ISG2016 verwerkt worden. De voortgang van de diverse projecten binnen de Economische Agenda zal bepalen hoe een en ander in de ontwerp ISG2016 kan worden opgenomen.

De werklocaties zullen conform het Afsprakenkader in de ISG worden opgenomen (zie beslispunt 0.3)

In de *werktafel Vitale Greenport* is naar aanleiding van het verzoek dat vanuit het bedrijfsleven tijdens de evaluatie naar voren is gebracht gezien of en hoe het binnen de systematiek van de bollencompensatie mogelijk is om reguliere bedrijven die reeds in het buitengebied gevestigd zijn groeimogelijkheden te bieden. Hiervoor ziet de werktafel na ampel beraad geen andere mogelijkheid dan maatwerk via de reguliere ruimtelijke ordening, om erg scheve verhoudingen met vestiging op bedrijventerreinen te voorkomen. Deze conclusie wordt door het Bestuurlijk Overleg en het Overlegplatform Greenport RO onderschreven. Dit heeft geleid tot onderstaand beslispunt. Daarbij is het nadrukkelijk niet de intentie om de bestaande mogelijkheden van greenportgerelateerde bedrijven in te perken.

Voor het thema Werken wordt het volgende beslispunt voorgesteld:

Beslispunt 7.1

Uitbreiding van reguliere, niet-agrarische, bedrijven dient in principe op de beschikbare bedrijventerreinen plaats te vinden.

Het is niet gewenst om aan deze categorie bedrijven groeimogelijkheden in het buitengebied te bieden waarbij slechts met toepassing van de bollencompensatieregeling de bollengrond wordt gecompenseerd. Dit zou een buitengewoon scheve verhouding geven ten opzichte van bedrijven die zich op reguliere bedrijventerreinen vestigen en leiden tot verdichting van het landschap met oneigenlijke functies.

Mits dit ter plekke planologisch en landschappelijk aanvaardbaar is kan een eventuele uitbreiding van een niet-agrarische bedrijf in het buitengebied desgewenst via reguliere planologische maatwerkoplossingen gefaciliteerd worden. Bestaande rechten kunnen daartoe verschoven worden waarmee elders in het buitengebied tenminste evenveel bebouwing verdwijnt als er aan uitbreiding wordt toegelaten. Hierbij zal niet alleen naar het oppervlak maar tevens naar het volume en de landschappelijke impact van de bebouwing gekeken moeten worden.

Uiteraard blijft daarnaast ook de compensatieverplichting voor eventueel bij deze uitbreiding betrokken bollengrond van kracht.

Bij de gesprekstafel "Ontsluiting Greenport: vasthouden aan ingeslagen wegen of bijsturen?" op de *startbijeenkomst* werd de noodzaak van het verbeteren van de noordelijke ontsluiting per weg en (hoogwaardig) openbaar vervoer door de meeste aanwezigen onderschreven. Wat de beste oplossing voor dat probleem is voor de Bollenstreek vraagt nader onderzoek en afweging. Over het regionale belang van de noordelijke randweg Rijnsburg liepen de meningen uiteen, maar men was het er over eens dat de reservering in de ISG gehandhaafd moet worden.

Recent is het Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek door Holland Rijnland geactualiseerd. Dit vormt een belangrijke basis voor de actualisatie van de ISG. Daarnaast heeft een overleg plaatsgevonden met Holland Rijnland om de gevolgen van de provinciale coalitie-akkoorden voor (met name) de Noordelijke Ontsluiting Greenport te kunnen duiden. Hierover melden de provinciale akkoorden:

"Om de bereikbaarheid van de Haarlemmermeer-Bollenstreek te verbeteren, zijn wij voorstander van oplossingen waarbij hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) en een verbindingsweg tussen de N206 en de A4 (Duinpolderweg) onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Samenwerking met de provincie Zuid-Holland is hierbij essentieel.

Een Duinpolderweg dient de lokale kernen en andere verbindingswegen te ontlasten. Bij het realiseren van deze verbinding hebben wij oog voor de landschappelijke inpassing."
(coalitie-akkoord Provincie Noord-Holland)

"Voor de verbetering van de bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek kiezen wij in afstemming met de regio en de provincie Noord-Holland voor een integrale aanpak."
(coalitie-akkoord Provincie Zuid-Holland)

In het kader van de brede Economische Agenda wordt aan een projectvoorstel gewerkt om de oost-west-verbindingen binnen de streek te versterken.

Voor het thema Mobiliteit wordt het volgende beslispunt voorgesteld:

Beslispunt 8.1

In de ISG2016 zal de actuele stand van diverse mobiliteitsprojecten worden opgenomen. Daarbij is het geactualiseerde Programma Ontsluiting Greenport (voor met name de HOV-corridor Bollenstreek – Schiphol, het Maatregelenpakket Middengebied en de Duinpolderweg) een belangrijke basis. In de Stuurgroep POG, waarin de portefeuillehouders verkeer en vervoer zitting hebben, vindt de inhoudelijke discussie en aansturing plaats.

Daarnaast zal naar verwachting onder leiding van Noord- en Zuid-Holland in de komende tijd nadere studie en besluitvorming plaatsvinden ten aanzien van de Noordelijke Ontsluiting Greenport/Duinpolderweg.

Hierbij zal ook de intergemeentelijke inzet vanuit het zogenaamde "sportenproject" van de Economische Agenda (ten behoeve van de versterking van de oost-west-verbindingen) worden meegenomen.

Conclusies en Aanbevelingen Evaluatie ISG Duin- en Bollenstreek februari 2015

De hoofdconclusie uit de evaluatie luidt dat de planologische duidelijkheid voor de Greenport van groot belang is en overeind moet blijven. De aanpak door de GOM wordt gewaardeerd. De hoofdlijnen van de ISG worden feitelijk niet ter discussie gesteld. Binnen de kaders kan en moet wel gezocht worden naar mogelijkheden om de dynamiek te vergroten en de uitvoering te versnellen. Er worden door diverse partijen verbeteringen gewenst in de gezamenlijke beleidsvorming en aanpak van de herstructureringsopgave.

Binnen het evaluatierapport worden tien hoofdthema's aangegeven die in ieder geval van belang zijn bij de herijking van het ruimtelijk kader en de actualisering van de ISG. Verwacht wordt dat bij deze onderwerpen inhoudelijke discussies en keuzes nodig zullen zijn. Deze tien thema's worden in het evaluatierapport uitgewerkt met aanbevelingen voor de aanpak. Naast deze tien thema's zijn er nog veel meer relevante zaken aan de orde gesteld. Deze hebben een plaats gekregen in het inventarisatierapport (deel 2). Dat betekent niet dat daarover geen discussie mogelijk is - of dat dit onderwerpen van minder belang zijn. Ze zullen bij de actualisatie ook aan bod komen, in principe zoals voorgesteld in het inventarisatierapport. Daarbij zullen ook bij deze onderwerpen soms beleidsmatige knopen doorgehakt moeten worden. Op basis van de evaluatie en inventarisatie is echter niet te verwachten dat deze onderwerpen in het kader van de herziening van de ISG de boventoon zullen voeren.

Hoofdconclusies

De planologische duidelijkheid is voor de Greenport van groot belang en moet overeind blijven.

De aanpak door de GOM wordt gewaardeerd.

De hoofdlijnen van de ISG worden niet ter discussie gesteld.

Binnen de kaders kan en moet wel gezocht worden naar mogelijkheden om de dynamiek te vergroten en de uitvoering te versnellen. Er worden door diverse partijen verbeteringen gewenst in de gezamenlijke beleidsvorming en aanpak van de herstructureringsopgave.

Conclusies en aanbevelingen per thema

1. Werkingsgebied ISG/GOM

Conclusie: Er zijn diverse veranderingen in het werkingsgebied van de ISG denkbaar, maar deze zullen onvermijdelijk leiden tot meer en uitgebreidere discussies en afstemmingsprocessen die elkaar kunnen vertragen. Daar is de voortgang van de greenportontwikkeling niet bij gebaat.

Aanbevelingen:

1.1. Het verdient aanbeveling om uit te gaan van tweetraps-oplossing: toewerken naar een gebiedsomvattende structuurvisie, maar allereerst de ISG voor het buitengebied actualiseren en optimaliseren. Dit moet goed afgestemd worden binnen Holland Rijnland. De stedelijke ontwikkelingen binnen de voormalige rode contouren die opgenomen zijn in het Afsprakenkader met de provincie dienen in ieder geval bij de vaststelling van de geactualiseerde ISG verankerd te worden.

1.2. Bezie bij de herziening van de ISG de wenselijkheid van het uitbreiden van het werkgebied van de GOM tot herontwikkelingslocaties binnen de contouren.

2. Overlegstructuur

Conclusie:

Er is bij de stakeholders behoefte aan een grotere beleidsmatige betrokkenheid en interactie. Bij het proces van de herziening van de ISG kan een dergelijk overlegplatform een nuttige rol vervullen.

Aanbevelingen:

2.1. Stel op korte termijn een Voorlopig Platform Greenport in om het overleg tussen overheden en stakeholders in de Greenport te versterken. Bezie na de herziening hoe dit Overlegplatform een definitieve vorm en inhoud kan krijgen.

2.2. Stem af met de overlegstructuren die worden opgezet ten behoeve van de Economische Agenda Greenport en de verbrede Economische Agenda om dubbelingen en bestuurlijke drukte te voorkomen.

3. Spelregels Bollencompensatie

Conclusie: De kern van de regeling dient hoe dan ook overeind te blijven, omdat anders de basis onder het handelingskader van de GOM wegvalt.

Aanbevelingen:

3.1. Bij de herziening kan aan de hand van concrete voorbeelden in goed overleg met de sectorpartijen worden gezien in welke gevallen de regeling daadwerkelijk knelpunten oplevert voor de groeimogelijkheden van teeltbedrijven en welke (maatwerk)oplossingen hiervoor denkbaar zijn.

3.2. De systematiek van de regeling lijkt interessante kansen te bieden om zowel de doeleinden als de reikwijdte verder uit te werken en uit te breiden. Dit kan potentieel zowel de dynamiek in de Greenport als de landschappelijke kwaliteit ten goede komen. Het is duidelijk een beleidsrijk onderwerp dat zorgvuldige voorbereiding, discussie en besluitvorming vergt.

4. Ruimte/maatwerk voor gemengde bedrijven en faciliteren schaalvergroting

Conclusie: Herstructurering, schaalvergroting en ontwikkeling in bedrijfstypen kunnen binnen de huidige planologische regelgeving niet altijd in voldoende mate gestuurd of gefaciliteerd worden.

Aanbeveling:

4.1. Bezien moet worden of (en hoe) de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en de schaalvergroting aanleiding geven tot nieuwe generieke regels in de herziene ISG en in de Kadernota voor de bestemmingsplannen Landelijk Gebied, of dat een goede kapstok voor maatwerk om op nieuwe ontwikkelingen in te spelen voldoende is. Dit is een beleidsrijke kwestie die bij de herziening aan de orde zal moeten komen.

5. Bollenareaal 2625 ha

Conclusie: Vooralsnog is er geen reden om de planologische helderheid te doorbreken.

Aanbeveling:

5.1. Het is raadzaam de komende jaren de ontwikkelingen in het agrarisch gebruik goed te blijven volgen, mede op basis van de gegevens van de Bloembollen Keuringsdienst. De definitie van toegelaten grondgebruik binnen het bollencomplex (in ISG, Kadernota en bestemmingsplannen) moet helder en eenduidig zijn.

6. Wateropgave

Conclusie: De aanpak van de wateropgave dreigt te stagneren door het principiële meningsverschil over de bollencompensatie. Dat is niet goed voor de Greenport en niet goed voor de duurzaamheid van het watersysteem.

Aanbeveling:

6.1. Het is dringend gewenst dat alle partijen zich inspannen om te komen tot een werkbare uitweg uit deze situatie.

7. Glastuinbouw

Conclusie: Er zijn diverse ontwikkelingen en aanleidingen om het beleid ten aanzien van gespecialiseerde glastuinbouw te herijken en/of te herzien, mede op basis van de onderzoeken die momenteel in opdracht van de gemeente Katwijk worden uitgevoerd.

Aanbevelingen:

7.1. Aanbevolen wordt om het onderdeel glastuinbouw in paragraaf 4.1. op basis van de uitkomsten van de genoemde onderzoeken, een geactualiseerde ruimtebehoefte voor gespecialiseerde glastuinbouw en uitwerking van de samenhang met de andere Greenports in Zuid-Holland te herijken of te herzien.

7.2. Bezie daarbij of en hoe de door de sector bepleite functieverbreiding kan worden gefaciliteerd.

8. Ecologische hoofdstructuur - groenambities

Conclusie: Het gewijzigde provinciale beleid ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur vergt een nadrukkelijke eigen afweging van de zes greenportgemeenten.

Aanbevelingen:

8.1. Bij de herziening zal aan de orde moeten komen of en hoe de groenambities die in de ISG zijn opgenomen gerealiseerd kunnen worden. Zowel het schrappen als het overeind houden van de vervallen delen van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur is een beleidsrijke keuze die zorgvuldig voorbereid en gemaakt zal moeten worden.

8.2. Bezie bij de herziening of de lijst met mogelijk om te zetten graslanden en de waardering van de overige graslanden verbeterd en verfijnd kan worden.

9. Economische agenda(s)

Conclusie: Op dit moment is nog niet te beoordelen wat de ruimtelijke consequenties van de Economische Agenda('s) zullen zijn. Deze zijn echter wel van belang voor de ISG.

Aanbeveling:

9.1. Bezie bij de herziening of de Economische Agenda aanleiding geeft tot aanpassing van het ruimtelijk beleid zoals vastgelegd in de ISG.

10. Handhaving en strijdig gebruik

Conclusie: Een eenduidige en actieve aanpak van strijdig gebruik is belangrijk voor de effectiviteit van het ruimtelijk beleid in het buitengebied zoals vastgelegd in de ISG. De gemeente Noordwijk streeft naar een meer heterogeen landschap.

Aanbevelingen:

10.1. Het is dringend aan te bevelen dat de zes gemeenten tot een gezamenlijke eenduidige aanpak komen voor de wijze waarop met strijdig gebruik en handhaving van de bollenbestemming wordt omgegaan. Dit is van belang bij de vaststelling van de bestemmingsplannen buitengebied en het voorkomen van nieuwe gevallen van strijdig gebruik.

10.2. Bij de herziening van de ISG zal gezien moeten worden of een differentiatie zoals bepleit door de gemeente Noordwijk mogelijk en wenselijk is.